

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor., pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. Vrii de Duminecă pe an — 4 coroane. —
Pentru România și strălăutate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. nr 20

INSEȚIUNILE:

de un șir garmond; prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Serisori nefracate nu primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul V.

Număr de Duminecă

52

Cinci ani de luptă.

Cu numărul de azi încheiam al cincilea an de muncă pentru deșteptarea poporului dela sate, muncă începută de noi încă la 1893, când am înființat în Sibiu cea dintâi foaie pentru popor.

Cât am folosit obștet prin numărul de Duminecă al „Tribunei Poporului“, nu ni-se cade nouă să o spunem. Ceea-ce trebuie să mărturisim însă, sunt greutățile multe ce a trebuit să suferim, dar pe cari le-am învins, rind pe rind.

Putere ni-am luat din încrederea ce poporul ni-a arătat tot mai întepit, din an în an.

Simțim însă, că greutăți e, cu toate acestea, se înmulțesc. Se înmulțesc în măsură ce crește și în noi dorința ca tot mai mult să luptăm atât pentru deșteptarea, cât și pentru bună-starea poporului.

Trimitem poporului foaia noastră întâiu de toate pentru-ca să nu uite mult-pușinul cât a învățat să citească în școli. Il indemnăm la dragostea pentru legea strămoșească și pentru obiceiurile din bătrâni, că dacă ar slăbi într'însele ori s'ar lăpăda de ele, ca neam cu țepi am peri!

Il chemăm la luptă în sate și la comitat, ca stăpânirea să simtă că Românii nu-s o turmă pe care s-o poată duce în rădăcină ori-ce tras-impins, ci cetățeni cari își cunosc drepturile precum își împlinesc și toate datorințele.

Intre frați propovăduim pacea, ear față de cei cari vor să ne răpună, stăm drepti și cu pieptul deschis. Și nu s'a întemplat nici se va întempla, ca văzând abătându-se vre-o primăjdie asupra bisericilor și școlilor române, aceste cetăți ale vieții neamului nostru, să nu ne înarmăm și să nu sărim întru apărarea lor.

Am căutat și vom căuta să dăm sfat bun în ceea-ce privește învinsirea averilor, căci mai ales economicește trebuie să ni-zuim a ne întări, căci fiind mare, ear un popor și apăsător și sărac, e osândit să peardă.

Că ce-am ajuns prin lupta noastră, dusă alături de popor, eată, au mărturisit-o și foile ungurești, cari dintre toate comitatele, pe al nostru l-au pus în frunte în ceea ce privește luptele Românilor. Nicăiri airea Românilor nu s'au arătat mai tari, mai înțeleși, mai închegești și mai bărbați.

Și ori cât n'am vrea să ne lăudăm, dar atâtă trebuie să spunem, că din viednicie o parte ne vine nouă, celor adunați în jurul „Tribunei Poporului“, care zi de zi, și ani d'arindul am stat în foc, am certat pe cei răi, am îndemnat pe cei slabi și am lăudat pe cei harnici, ca astfel lupta să poată fi dusă așa fel, încât cinste să câștigăm numele românesc.

Suntim însă cu toate acestea, numai la începutul luptei. Multe trebuie să mai săvârșim încă.

Ear ca să putem îndeplini datorința de a lupta înainte și până în capăt, până la o isbândă din care întreg neamul românesc să se alesgă cu ceva, e nevoie pe d'o parte ca frații noștri dela țeară nu numai să citească

ci să și facă ceea-ce îi povăduim. Trebuie, mai pesus de toate, ca cititul să se răspândească în popor. În privința aceasta preoții și învățătorii să fi propovăduitori, să mărească astfel oștirea și să ajungem ca sfaturile fruntașilor să nu se peardă nicăiri și nici odată în pustiu.

Sunt încă multe sate și nespuse de multe case unde foaie română nu intră. Învățătorii și preoții noștri să-și pună ca sfântă datorința ca în satul lor să nu pe feran cărturar fără să aibă o foaie și noi îi rugăm să lucre îndeosebi pentru răspândirea „Tribunei Poporului“. În aceeași vreme să ferească însă poporul de acele ciuperce veninoase, cari deși sunt fel scrise românește, dar ele împrăstie din străin în mijlocul poporului românesc.

Dându-ni-se, în felul acesta, sprigunul trebuincios, bine înțeles că si noi vom fi puși în stare să luptăm încă și cu mai mult curagiu și forți noastre să aducem îmbunătățiri, încât nici o aită foaie să nu ne întrecă.

Mulțumind celor cari în cei cinci ani de viață ne-au sprignit, îi rugăm de aceeași bună voință și pentru viitor, ca mâna în mâna să ducem la isbândă fulnicul steag național.

„Tribuna Poporului“.

Reemigrări. Zărele maghiare aduc știrea că 15 000 de oameni se pregătesc să emigreze din Bulgaria; majoritatea candidaților de plecare d'în acel Cănaan fiind de origine din Ungaria, intenționează să se întoarcă în patrie, — unde îi așteaptă o soartă, poate ea și aceea a muncitorilor de pe străzile Budapestei, sau celor concediați dela fabrica de vagoane din Arad, sau dela lucrările din Reșița, etc. etc.

Prin anul 80 plecase un mare număr de coloniști ungari în Bulgaria, ca să ferească orientul și să ducă mărirca maghiară mai departe. Și astăzi vin să ceară consulatul austro-ungar din Sofia să și facă milă și pomană cu căsușii, să și aducă acasă ca să nu se prăpădească p'acolo de mizerie. Bine merg treburile în Bulgaria! Dar nici pe la noi nu rămân mai pe jos.

Puterea asociațiilor.

În mai mult rinduri ne-am ocupat în ziarul nostru de însemnătatea asociațiilor de tot felul, pentru a trezi în poporul nostru un îndemn și pentru a încuraja ori ce pornire în această privință.

Pe lângă povețe însă, la toată întâmplarea, mai curând pătrunde lucrul la înțelegerea omului și mai în grabă prinde rădăcini, când pilde vii se aduc în sprigunul poveștelor.

Răsboaie mari și puneri la cale diplomaticești de multe-ori au sguđuit întocmirile lumesti, dar ca niște furtuni, ele de tot-atâtea-ori au trecut fără să poată șterge totul și fără să poată strica sau îndrepta totul.

Din toate întocmirile vieții din lumea aceasta nimic nu poate fi trainic, decât dacă se desvoltă pe temeiuri firești și pe intrunire de puteri. Căci ori cât de mare ar fi puterea unui om, în întocmirile lumesti țaria mulțimei are să hotărască de sfășurările lucrurilor.

Înțelegând acest lucru oameni luminați și oameni cari își dau seama de interesele ce urmăresc cu dinadinsul și cu pricepere, în toate părțile lumii, s'au asociat s'au intrunit în asociațiuni, pentru a pute lupta cu puteri unite întru îndeplinirea unui plan ce urmăresc. Începând dela breslele cele mai de sus și până la cele mai de jos, pe toată linia, unde oamenii s'au asociat pe a lupta împreună, au și cucerit.

Așa, în Statele-Unite din America de Nord, s'au asociat marii bogătași, proprietarii de mine de cărbuni, apoi proprietarii de izvoare de petrol, de fer, etc. în totatatea asociațiuni, întărindu-se în felul acesta așa de mult, încât sunt pe cale de a ajunge să bata toată producțiunea de același fel din Europa. Prin puterea asociațiilor s'a întărit așa de mult înaintura și a câștigat așa de mare putere și însemnătate înafară America de Nord, încât astăzi în lume trebuie nu numai să se țină seamă de dinsa, dar a ajuns, deși fără o întocmire de armată ca armatele din Spania, — și aceasta prin puterea banului, prin puterea bogăției, care își are izvorul în asociațiuni, în munca comună a multora, prin care se produce adevărata înflorire a vieții peste tot.

Altă pildă ne este, de chipul cum a fost înțeles folcșul asociațiilor, Germania din zilele noastre.

Agrarii, adică cei-ce țin ca în stat să se asculte întâia oară glasul cultivatorilor pământului și să se aibă în vedere în întâiul rind interesele lor, întocmind sute și mii de asociațiuni locale, cu vremea au ajuns la o așa mare putere, încât astăzi ei au ajuns să fie cei mai tari în sfatul marelui împărat, în Reichstag, și după dorințele lor de apărare a agriculturii să se facă convențiunile cu lumea întregă.

Tot în zilele noastre, în Italia, țeara poporului frate cu noi Românii, o sănătoasă mișcare a început să se întarească.

După un război nenorocit purtat cu Regele Menelik din Abisinia, Italia părea a fi zdrobită și istovită cu totul de puteri, părea ajunsă chiar în pragul unui faliment. Dar, ori cât a fost de aducător de pacoste acel război, reîntărirea și înflorirea chiar a frumosei țări a urmat, după desastrul din afară, în urma unei serioase și sănătoase munci, în țeară.

Astăzi Italia stă mai bine decât ori și când, căci calea pe care a apucat-o poporul italian este cea mai sănătoasă posibilă, este calea însoțirilor, asociațiilor, aducătoare de sporii și de bogăție.

Cu mai multă putere decât în ori care altă parte se dovedesc de folositoare în Italia asociațiile; și aceasta din cauză, că acolo nu anumite bresle numai au pornit să se intrunească în asociațiuni, ci însuși poporul muncitor, țărănimea, lucrătorii de pământ, alcătuiesc tot felul de asociațiuni. Ear binecuvântarea

acestor însoțiri se simte nu numai în îmbunătățirea poporului însuși, c chiar și în budgetul statului a rămas la venituri un prisos de multe milioane.

Însoțirile agricole, la un popor agricultor, sunt de o însemnătate netagăduită. Nu ar strica, ba din contra, ar fi de un folos mai mare de cum s'ar pute crede chiar, dacă ideea de asociare, de a întemeia asociațiuni ar prinde rădăcini și în poporul nostru. Și aceasta cu atât mai virtos, cu cât interesul neamului nostru este mai ales de a ne întări, de a ne reuni cât mai mult forțele, pentru a sta față cu atacurile vrăjmașilor neamului nostru și pentru a trece biruitori printre neajunsurile cari ne încunjoară, neajunsurile ce ni-se fac cu gândul de a ne sdrobi.

Dacă ne vom asocia pe toate terenele vieții și mai ales pe terenul economic, o țarie vom fi ridicat pentru neamul nostru, și un izvor vom fi găsit, pentru binele și progresul fiecăruia.

Pentru Casa Națională.

Fruntașii români au primit un bun obicei: să și rescumpere — dând pentru Casa Națională — felicitările de anul nou și alte săbători.

În părțile noastre s'a adunat astfel și în anul trecut o sumă destul de frumoasă pentru Casa Națională care se va ridica la primăvară în Arad.

Estă apelul ce s'a adresat ca și în anul acesta să se urmeze bunul obicei:

„Hotărâți fiind să începem zidirea și prin aceasta negreșit în primăvara viitoare să punem fundamentul Casei noastre naționale, prin aceasta fac un apel călduros către toți frații mei români iubitori de progresul nostru național, cultural și moral și îi rog să rescumpere felicitările lor de anul nou prin dăruiri pentru Casa Națională din Arad.

„Primim și cu mulțumită vom cvita în publicitate ori-ce dar, adus jertfă pe altarul nostru cultural. În numele comitetului de inițiativă:

Dr. N. Oncu, president.

Arad, 17/30 Decembrie 1901.

La acest apel au răspuns cei de mai la vale, dăruiind:

Dr. N. Oncu	20 cor.
„ Traian Vășian	10 „
„ Dr. Iuliu Mera	5 „
„ Petru Truția	5 „
„ Iuliu Herbay	5 „
„ Dr. Teodor Burdan	2 „
„ Vasiliu Papp	5 „
„ Roman Ciorgar	3 „
„ Sava Raicu	3 „
„ Iancu Ștefănuțiu	2 „
„ Axente Secula	2 „
„ Ioan Bulboacă	3 „
„ Dr. Ioan Rațiu	2 „
„ Dr. Ilie Precupă	2 „
„ Dr. Ioan Trăilescu	5 „
„ Dr. Liviu Tămășdan	5 „
„ Ludovic Făzekaș	1 „
„ Ioan Faur	1 „
„ Teodor Papp	1 „
„ Dr. Eugen Șimonca	1 „
„ Grigore Mladin	3 „
„ Rossu Sirianu	1 „
„ Sever Secula	1 „
„ Petru Simion	1 „
„ Ioan Morariu	3 „
„ I. I. Papp, protosinel	5 „

Suma . 97 cor.

Cât privește acum însoși Casa Națională, comitetul însărcinat cu conducerea clădirii, ne împărtășește următoarele:

„Planul definitiv de zidire este gata. — Ne mai lipsește însă bani pentru fondul de zidire, — care se estimează pe un teren de 345 metri quadrati, — dintre care sigura sala mare va ocupa un teren de 200 metri quadrati, fiind lungă de 20 metri și lată de 10 metri, — cu un coridor lung de 12 metri și lat de 3.50 metri, cu două sale laterale de câte 10 metri în lungime și 5 metri lățime. — Sala mare va fi, înălțime de 6 metri 20 cm. — cu 5 ferestre în front, înalte de câte 3 metri.

„Sperăm că acest edificiu să facă cinste neamului nostru chiar și aici în Arad, unde sunt atâtea edificii pompoase.

Dăruiri pentru Casa Națională se pot trimite la adresa d-lui Dr. N. Oncu, sau la redacțiunea noastră, — și se vor publica în ziar. Indemnăm pe toți prietenii noștri și pe bunii români să dea pentru acest nobil scop!

Serisoare din București.

— Corespondență particulară. —

— 31 Dec. 1901.

Zilele acestea din urmă au avut o însemnătate politică deosebită. S-au făcut adică alegeri, în care partidul de la putere, național-liberal, a învins pe conservatori în toate părțile. Astfel la Brăila pentru scaunul de senator a învins generalul Budișteanu, național-liberal, care a avut 300 voturi față de 112 ale fruntașului conservator-junimist N. Filipescu și 66 ale lui C. Suliotti, conservator cautaucuzinist.

La Brăila lupta a fost mai înfierbântată poate între cei doi frați conservatori, de cât între partidul liberal și cel conservator. Acolo frați conservatori au luptat adică strânic și ca cititorii să și dea seamă ce învingătoare a fost lupta, vom da câte un crâmpie din manifestele comitetelor celor două fracțiuni conservatoare.

Unul, cel care recunoaște de și fi pe d-nii Cantacuzino și Take Ionescu a scris, între altele:

„Alegerea aceasta are o însemnătate cu atât mai mare, cu cât avem de luptat nu numai în privirea dușmanilor noștri firești, ai liberalilor, dar și în contra unui candidat, care să dea drept conservator, dar care nu e decât un rățâcit din partid, și care își închipuiește că prin ajutorul unui grup de clienți personali ar putea să se strecoare în Senat, adăpostindu-se sub cutele unui steag, pe care stă scris partid conservator, numai ca să înșele buna noastră credință”.

„... Adversarii noștri sunt doi: Generalul Budișteanu... și N. Filipescu a cărui recunoștință către partidul care-l răsfățase ca pe un copil, s'a tradus în desertarea sa din rândurile adevăraților conservatori, pentru ca să mărească rîndurile unui grup de ambițioși”.

„... Cu curaj dar la luptă și ziua de mâine să fie ziua de osândă a adversarilor, în special a aceluia, care a părăsit partidul conservator”.

Lucrurile au eșit însă tocmai contrar: dl Filipescu a avut voturi mai multe decât celalalt conservator, la adresa cărui oamenii d-lui Filipescu au scris și ei următoarele:

„O mână de oameni isgoniți ca nedemni din partidul nostru, îndrăznesc să-și însușească calitatea de comitet al partidului conservator și în numele acestui comitet să presinte, în risul oamenilor serioși, pe un Cristache Suliotti în contra d-lui Filipescu tăgăduindu-i chiar acestuia calitatea de conservator”.

„... Cristache Suliotti este tipul omului fără caracter, al transfugului politic care a colindat toate partidele și toate grupurile politice”.

Tot așa, la Drobeta a învins liberalul G. Văsescu, în contra lui D. Moruzzi, care de altfel numai de vre-o două ani e conservator, până atunci fusese liberal și sub Brătianu chiar prefect de poliție, după cum a fost și sub guvernul Sturdza prefect la Drobeta.

Cea mai însemnată alegere a fost însă la Craiova. Aici candidase adică dl Take Ionescu, care aproape de douăzeci ani fusese în una ales de craioveni, fiind de altfel și el de naștere craiovean. La alegerile generale de astă-primăvară căzuse însă, după cum mai căzuse și în alte 6 locuri unde candidase. D-sa nu s'a lăsat însă, ci a intrat earșă în luptă. Dela București se duseseră la Craiova o mulțime de amici de ai d-sale. Fără folos însă, căci a căzut cu

549 voturi față de liberal-naționalul Ciocazan, care a înrunit 1152 voturi.

Dumineca trecută orașul a fost în mare sărbătoare: era aniversarea nașterii reginei, care a împlinit 58 ani. La Mitropolie abia mai încăpea lumea chiar și în curte; în biserică n'aveau loc doar nici cel mai înalt demnitar ai țării. La Palat s'a dat un prânz mare. Mai veselă a fost însă serbarca dela Ateneu și seara la Teatrul Național, unde din bunăvoința Reginei copil școlilor au asistat la reprezentații gratis. S'a dus să vadă bucuria copiilor și Regina, însoțită de nepoata sa princesa Maria și de copiii acesteia, prințșorul Carol și princesa Elisabeta. Iși poate ori și cine închipui ovațiunile ce i s'au făcut iubitel regine.

Acum că se apropie sărbătorile, orașul înfațisează de altfel o iconă nu se poate mai vic. Abia poți străbate pe străzi. E lume multă mai ales la prăvălii. Eri însuși prințul Carol (care a împlinit deja 8 ani) s'a plimbat prin oraș, a intrat în mai multe prăvălii și a cumpărat jucării. Poporul îl privea ca p'un soare!

Eri s'a deschis și expoziția de broderii dela Ateneu. M. Sa Regina a vizitat expoziția și a rămas încântată de frumusețea acestor lucruri măiestre ale mătii femeiești.

DIN ROMÂNIA.

Veniturile provisorii pentru toate liniile căilor ferate române, pe luna Noemvrie 1901, au fost de 5.888.106 lei. În aceeași lună din anul trecut aceste venituri au fost de lei 5.035.252, iar în Noemvrie 1899 au fost de lei 3.748.951.

După cum se vede dar, în Noemvrie anul curent veniturile provisorii ale căilor ferate au fost cu 853.855 lei mai mari de cât cele din același lună 1900 și cu 2.144.155 lei mai mari ca în Noemvrie 1899.

De la 1 Aprilie până la 30 Noemvrie a. c., veniturile provisorii au fost de 37.949.804 lei — cu 3.148.863 lei mai mult de cât în același interval din anul trecut, și cu 4.721.826 lei mai mult ca în Aprilie — Noemvrie 1899.

Din străinătate.

Serbia. Primul ministru al Serbiei, Vuici, a fost intervievat de publicistul Alesandre De Gaston. „Neues Wiener Tagblatt”, aduce acel interviev, care în resumat este următorul:

Deși Serbia se găsește într-o grea situație financiară — zice Vuici — situația aceasta nu e desperată. Relațiunile Serbiei cu Austro-Ungaria sunt cele mai bune, și nu pot fi motive pentru care această mare putere să caute să mai facă greutăți pe terenul economic regalului regelui Alexandru.

Intrucât privește relațiunile cu Rusia, primul ministru sârbesc crede, că existența politică și națională a Serbiei depinde de existența imperiului răsărit.

Intrebat de multe-ori pomenita și de tot atâtea-ori des-zisa vizită a perechei regale la Petersburg, primul-ministru sârbesc asigură pe De Gaston, că îndată ce țara va fi sănătos, și va primi vizite, între cel dintâiu care îl vor vizita va fi perechea regală sârbescă.

Asupra chestiei succesiunii tronului sârbesc — izvor de atâtea scandaluri — intervievatul a spus următoarele:

— Regele nostru e tiner încă. Chestia succesiunii nu ne ocupă deci, de-o-cam dată. Regele a declarat, că în ziua când va trebui să abdice de speranță (!) de a se naște un moștenitor, va convoca adunarea națională care va proclama de moștenitor pe acela pe care îl va desemna regele.

Burii și Englezii.

Estă un lucru, ca în povești! Burii să ducă luptă trei ani de zile în contra Englezilor. Este ca și când un copil de un an ar ține pe loc un uriaș înrmat din tâlpi până în creștet. Dela Napoleon încoace, încă ni-

ment n'a făcut minunile pe cari li-au făcut luptătorii buri. Joubert, Cronje, Botha, De Wett au uimit lumea întreaga și nici resboiul dela 1853 între puteri ca Anglita, Italia, Franța și Turcia pe d'oparte, ear de altă parte Rusia, care a fost învinsă în Crimeea, după cum nici resboaiile dela 1866, între Prusia și Impărăția noastră, ori cel dela 1871 între Prusia și Franța, cel dela 1877—78 între Rusia-România și între Turcia, n'a costat viața atâtor soldați și cheltueli așa de grozave.

Până în Octomvrie peste 100.000 Englezi au perit în acest resbol ear cheltuelile trec peste cinci mii de milioane coroane... Dar toate acestea n'ar fi încă pentru Englezi așa trist, ca batjocura ce trebuie s'o suferă în fața lumii, care-i vede cum ei, poporul mare și bogat, sunt îmblățiți d'un popor nu mai mare la număr de cum sunt de pildă, Românii din comitatele Arad și Bihor.

I-a descurajiat și amărit în deosebi înfrângerea ce au suferit-o chiar în ajunul Crăciunului, când De Wett a luat și tunurile dela Englezi, cu ajutorul cărora — scriu chiar foile Engleze — el va putea să nimicească acum ușor întăririle ce Englezii făcuseră pentru paza căilor ferate... Ca mâne o să auzim că Burii au prins eară trenuri întregi cu munițiuni, cai, haine și tot ce li se trimite soldaților — Englezi.

Chiar acum se arată căți cai li-au trebuit Englezilor în acest resbol. Au cumpărat și au trimis adică: pentru artileria din Transvaal 64.700 cai mari și 140.000 cai mai mici (ponni); pentru oștirea din Natal 64.000 cai, ear din Iulie până în Octomvrie au mai trimis 32.000 cai, cu totul 300.000 cai. D'apoi căți catări, măgari și boi! Numai pentru cai au cheltuit 260 milioane coroane.

Iși poate acum închipul ori și cine celelalte cheltueli.

Cu un cuvânt, Englezii stau rău ear bătrânul Krüger zice că știrile ce primește dela Burii sunt nu se poate mai bune. Îndeosebi acum, când acolo-i vară și flecare tufa pentru Burii este un adăpost ear Englezii umblă cu miile și cu tunuri grele să găsească Burii, dar acestia se arată numai când pot să tragă în capcană și să-i bată bine pe Englezi.

Estă minunea ce poate să facă iubirea de țeară, de libertate și mai ales dragostea de neam. Burii toți, zic adică: mai bine mor, dar jug nu vor purta.

Estă acum și telegramele din urmă despre resboiul buro-engelez:

Bruzela, 2 Ianuarie n. În lupta dela Twefontaine Englezii au avut cu mult mai mari pierderi de cum se mărturisise în ajunul Crăciunului. În luptă au murit adică 240 Englezi ear prinși au fost 390. Burii au luat apoi dela Englezi 8 tunuri, 167 cară cu muniții, 2000 pușci și 150 cară cu d'ale hranei.

Londra, 2 Ianuarie. Din Pretoria se telegrafează că Burii au năvălit asupra capitalei regesti a Svaților, Inkaminikraal. Indignii nu prea s'au apărut ear puținii Englezi căți erau ei. Burii au dus tot ce-au găsit în oraș, omorînd pe cei ce s'au împotrivit.

La 28 Dec. au fost lupte lângă Laings și Bothaspas.

Prelegeri populare.

Seliște, în Decembrie 1901.

Duminecă la 9/22 Decembrie a început aici seria de prelegeri populare.

Începutul l'a făcut reverendisimul Domn Protopresbiter Dr. Iom Stroa, vorbind „Despre căsătorie”.

Conferința a fost anunțată pe orele 4 p. m. și deși pe la 3 1/2 sala festivă deși destul de spațioasă era îndesată de public din toate straturile societății. Aceasta este o dovadă că: deși de un scurt timp e dl Dr. Stroa la noi, totuși și a știut câștiga iubirea fiilor sufletști.

Înainte de a începe conferința, a anunțat dl prota că, deși tema Domniei Sale e cunoscută în mare parte tuturor, totuși, ca om al bisericii la noi și-a ținut d'atorie a și lua o temă religioasă.

Conferința a fost ascultată cu o evlavie creștinească, începând fiind în stil religios arătându-ne cum încă din vechime sfânta scriptură ne învață că toate căsătoriile au fost o taină religioasă.

A arătat apoi cum trebuie să cei însoșiți la olaltă să se respecte reciproc și să ducă o viață în frica lui Dumnezeu, căci numai așa pot fi folositori societății și plăcuți lui Dumnezeu.

A combătut aprig căsătoriile mixte cari, cu bucurie se constată că la noi sunt puține, precum și căsătoriile dintre înrudiți, cari în cele mai multe cazuri dau rezultate fatale, fiind derogală copil din aceste căsătorii cam debili.

Pe urmă a combătut cu vehemență un rău obicei introdus mai ales pe la noi pe sub margine, unde tinerii sunt la cele mai multe cazuri însoșiți aproape fără de a se cunoaște fiind trași în coace și n'colo de niște mătuși sau mai ales niște babe loatre cari se târguiesc și de-o parte și de alta, până când storcea avere mai multă, și pe urmă tinerii sunt vestiți numai aproape de spartul târgului, lucruri cari foarte adesea au dat ocazie multelor divorțuri. A mai arătat că de fatal este când cineva nu-și dă seamă de pasul care l'face spre căsătorie de multe ori nesocotit, nefiind acel individ destul de destoinic a și crește o familie. etc.

Și mai ales a condamnat răul obicei că tinerii cari pășesc spre căsătorie uită de o sfântă datorie de a și mărturisii păcatele înaintea altarului, că numai așa pot primi binecuvântarea lui Dumnezeu.

În urmă pe la orele 4 1/2 s'a închis conferința între cele mai vii aplause la adresa conferențiarului și s'a anunțat o nouă conferință pe Dumineca viitoare unde nu mă îndoiesc că publicul își va și face datoria, prezentându-se în număr tot așa de frumos ca în Dumineca trecută.

Înainte cu Dumnezeu.

Un asistent.

DELA ASOCIAȚIUNE.

Despărțământul Sibiului „Asociația pentru literatură română și cultura populară română” și a ținut în 18 (31) Decembrie adunarea generală în Sibiu, în localitatea casinei române. Din cauza doar a timpului nefavorabil, ploios, dintre membrii externi nu a participat nici unul — zice „Telegraful Rom.” Astfel adunarea s'a ținut numai membrii din Sibiu și despărțământul. După discursul de deschidere rostit de directorul despărțământului, dl protopresbiter I. Papiu, și după cetirea și luarea cunoștință, respective aprobarea raportului comitetului și raționinilor pe 1900 și 1901 urmând a se face noua constituire, directorul I. Papiu roagă adunarea să nu mai flecteze la persoana sa, motivând această rugare cu agendele multe împreunate oficiale, ear dl Parteniu Cosma, propunând a fi aleși în noul comitet membri cari nu fie tot-odată și membri în comitetul central și astfel să aibă timp a lucra mai intensiv în interesul despărțământului, — adunarea alege cu aclamațiune: directorul desecatul Dr. Liviu Leményi, ear membru în comitet pe asessorul consistorial M. Vilzan, protonotarul comitatens Ștefan Stroa, profesorul seminarial Dr. G. Proca și pe corferentul Lazar Triteanu.

DISCURSUL

rostit la Senat de

domnul DIM. STURDZA

președintele consiliului
IN DISCUȚIA GENERALĂ A ADRESEI
— Sedința dela 27 Noembrie 1901. —
(Urmare și fluo).

Asupra acestui deficit păstrez documente oficiale, cari ilustrează căile și mijloacele cum s'a produs acel deficit moral rușinos, care se va numi în istorie deficitul Hallier, deficitul, care a pus virf tuturor celorlalte deficite colosale, unul budgetar, care dovedește ușurința, neștiința și lipsă de conștiință, și altul moral, care dovedește lipsa elementară a traiului onest în societate, atunci care să fie rezultatul?

Când se întâmplă lucruri ca afacerea Hallier și multe altele, despre cari se poate spune, cum zicea dl. general Manu: — nu vreau să mai vorbesc despre multe altele, căci și noi avem de vorbit de multe altele, atunci ușor este a vedea în care parte atârna cumpena relelor. (Aplause).

A vorbit dl. general Manu despre ajutorul dat de național-liberalii așa numiților de domnia-sa — usurpători; domnul general a zis, că național-liberalii au făcut cartel cu junimiștii și că din această cauză s'a născut o mare furtună în partidul național-liberal, furtună, care o provocat un vot de blam pentru mine. Asemenea scene se vor petrece în partidul conservator, ear nu la noi. Ni-a spus chiar generalul Manu, dar dacă este vorba de cartel, nu este întâia dată când s'a făcut cartel. Da, personal nu sunt amic al cartelurilor, dar adese nu le poți împiedica. Sunt în aer.

Să fac un mic istoric al cartelurilor trecute. În timpul lui Ion Brătianu, oare cine alegea pe dl. G. Cantacuzino la Prahova? Se alegea singur cu propriile sale puteri, ori puterea care l alegea era vorba lui Ioan Brătianu? Intreg Ploceștiul știe aceasta și toate văile din Prahova răsună și astăzi de numele șefului cașcavului celui adevărat, ales prin național-liberalii în acele timpuri. (Ilaritate, applause). Și astăzi vreți să imi imputați mie, mai mic și mai neînsemnat ca I. Brătianu, cartelurile? Apoi vă voi spune de ce am făcut vre-o 2—3 alegeri împreună cu junimiștii și cred că mă veți aproba și domniile-voastre.

Dar înainte de aceasta, să-mi dea voie să întreb pe dl. general Manu, dacă în timpul din urmă, dl. general, chiar domnia-sa, nu s'a ales la Teleorman, făcând un cartel cu o parte din național-liberalii.

De ce d-nialui a făcut cartel? Cum, ceea-ce d-sale i-e permis, mie nu-mi e permis? (Aplause).

Să venim la cartelul dela Iași. Acolo a fost cartel deschis, listă comună a fost a național-liberalilor cu conservatorii—cei adevărați, în favoarea cui? De o parte era dl. Misir. Adevărsar? da!, dar una din ilustratitățile universităților noastre și unul din bărbații de stat, care știe să dea ajutor Statului în toate vremurile. Eu am avut ajutor din partea d-sale în chestiuni politice din ministerul de externe, și în primăvara trecută s'a dus la Constantinopol și a susținut acolo cu cei-lalți delegați interesele țării, reușind a încheia tratatul comercial cu Turcia.

Apoi, între dl. Misir și dl. Bădărău?... Nică nu mai pun întrebarea, căci nu se poate ca cine-va să esite un singur moment.

Să venim la cartelul dela Târgu-Jiu. Acolo erau, de o parte, dl. Take

Ionescu și dl. Barbu Știrbey, de alta. Un om curat la inimă și sincer la cugetare și un om cu budgetul de 245¹/₂ milioane, cu dărîmarea bisericeii și a școalei, cu documentele cele false și cu multe altele, ca să vorbesc ca dl. general Manu. La Jiu noi susțineam pe dl. Știrbey, pe care d-voastre îl renegați, ca să susțineți pe Kapukehaiaua.

Cartelul dela Vaslui cu dl. Carp? Apoi dl. Carp a avut nevoie de cartel? D-sa are la Vaslui alegători de baștină, cari sunt tot-de-auna cu dînsul. Vasluiul e un județ mic, miculeț, dar în tot cazul nu a avut nici odată acolo nevoie de noi, ca dl. Cantacuzino, șeful cașcavului adevărat, care trebuia să fie susținut în Prahova, impus în Prahova foarte des prin conducătorii partidului național-liberal.

Vrea să zică, dacă sunt numai aceste trei locuri — căci cele-lalte nu au nici un fel de importanță — pentru cari nici nu am cerut nimic, nici nu am dat nimic și nici nu aveam ce lua, nici nu aveam ce da: în ce găsiți că s'a comis o faptă imorală?

Am combătut pe dl. Bădărău ca să se aleagă dl. Misir; am combătut pe dl. Ionescu ca să se aleagă dl. Știrbey? Și nu ne-am opus ca să se aleagă dl. Carp.

Am făcut aceasta pentru însănătoșirea vieții partidelor. Nu e lucru sănătos această ură a unora din conservatori contra altora, și nici lucru sănătos nu e, când conservatorii es pe stradă, ca să ne dea jos dela guvern și cu foc și sabie să împedice ca să fim aleși.

În contra acestor proceduri ne ridicasem noi național-liberalii, și dorim ca conservatorii să se îndrepteze; și unde vom pute să dăm mâna prietenească și blândă o vom da-o. Dar cu existențe catilinare nu ne putem împăca. Dăm mâna lui Petru Misir și Barbu Știrbey! nu o dăm lui Bădărău și Take Ioanescu. (Aplause).

Dar, d-lor, dl. general Manu a mai criticat și conducerea finanțelor țării. Colegul meu dela finance vă va vorbi mai pe larg în privința aceasta. Imi place însă să mă ocup cu cifrele, căci nimic nu poate să lumineze mai mult și să liniștească spiritul ca făcând să-ți vorbească cifrele.

Mi-am făcut o însemnare de încasările veniturilor budgetare în timp de 6 luni pentru cei nouă ani, începând cu 1893—1894 până astăzi, anul 1901—1902. Tabloul acesta e un adevărat barometru al situațiunii tesaurului public.

Așa-dar, încasări în 6 luni de 51% a evaluărilor budgetare au fost în 1893—1894, gestiune financiară a conservatorilor, și în 1898—1899, gestiune financiară a național-liberalilor.

Aceștia au mai avut un an cu încasări de 50%, anul 1898—1899.

Al patrulea an cu încasări bune este tot al național-liberalilor, și a-nume anul acesta 1901—1902 cu 46¹/₂%. Toți cei-lalți ani sunt sub aceste procente: doi cu 43%, din care unul pentru fie-care partid, un an conservator cu 41%, și două tot ai conservatorilor cu 39% și 36¹/₂%. În acești din urmă doi ani, finanțele au fost conduse de generalul Manu, și pe urmă de dl. Take Ionescu.

Cel mai jos procent de încasări e în favoarea acestui din urmă mare financiar al adevăraților conservatori. (Aplause).

Dar să vin la partidul național-liberal. Guvernul actual a intrat la guvern cu program bine definit, întocmit în opozițiune.

Să-mi dați voie să citesc câte-va puncte din programul expus aci în Senat, în 5 Februarie 1901. Să citesc aceste puncte, pe cari domniile voastre din opozițiune să ne controlați, dacă un ne ținem de dînsese.

Etă ce ziceam atunci:

„Voi spune Senatului și cuvântul partidului din care fac parte; căci dorim, ca d-voastre și țeara să știți, că noi ne ținem și astăzi de programul financiar pe care ni-l'am tras din capul locului.

„Noi, național-liberalii, zicem un lucru foarte simplu: cheltuielile actuale ale budgetului sunt de 238.000.000 lei. Se pot face economii reale de 20 milioane lei; cheltuielile reduse vor fi deci 218.000.000 lei. Veniturile reale actuale, fără sporirile la vămă și țigarete, fără legea țuiceii, se sune la 213 milioane. Trebuie o sporire a dărilor actuale de 5.000.000 lei.

„Se pretinde—că economit de 20 milioane nu se pot face. Aceasta e o mare eroare, produsă din zăpăceala intrigilor, cari vă sfășie. Noi, pentru liniștea noastră sufletească, ne-am pus pe muncă, ca să ne convingem de posibilitatea economiilor de 20 milioane, și putem spune cu cea mai mare siguranță, că se poate face o reducere de 20 milioane în cheltuielile statului.

„Etă primul punct al programului partidului național-liberal.

„Al doilea punct al programului nostru este—să țintim budgetul votat pentru 1901—1902 — întrebându-ne înadins această expresiune—pe timp de o întreagă legislațiune, adică pe timp de patru ani, ca, după ce am trăit răsfățați, să ne deprindem cu toții la o strîmtoare îndreptătoare, însănoșitoare.

„Al treilea punct al programului nostru este: excedente; de vor fi, să ne păzim bine să nu se evaporeze pe cheltuieli rușinoase, ca cei 800.000 lei pentru stornarea fânului muced și inutil.

„Al patrulea punct al programului nostru — și guvern și parlament să se țină de economit ca să nu între din nou în dificultățile în cari ne aflăm astăzi. (Aplause).

Cred, d-lor, că am îndeplinit fie-care punct din acest program, și de dînsul nu ne vom depărta.

Vom dovedi ast-fel, prin actele noastre viitoare, că de acest program nu ne depărtăm. Vom dovedi, că putem merge înainte cu un budget de 218¹/₂ milioane, și țeara se va risimiți în bine, când milioanele ce se cheltuiau zadarnic, rămân în buzunarele cetățenilor pentru-ca să fructifice, și când excedentele le vom întrebuița cu scrupulositate și pricepere, nu pentru a îngreua, ci pentru a ușura situațiunea tesaurului public. (Aplause).

În tot cazul e sigur, că nu vom risipi excedentele pe cheltuiala Hallier, nici pe cheltuieli fantasmagorice, cum s'a făcut în timpul conservatorilor.

Dar ni-se va zice; s'a presupus oare situațiunea a-voastră prin aceste măsură? Răspund: încă nu de tot; dar situațiunea de sigur că este ameliorată, și că se va îmbunătăți de tot, dacă vom merge înainte, având programul expus ca stea conducătoare.

Este un termometru, care arată această ameliorare, care indică cum stă Statul, cum stă creditul public. Acest termometru nu'l poate face guvernul, pentru-ca general Manu să zică de el, precum a zis de adunările junimiștilor, de adunările celor mai adevărați conservatori, că ele aveau public trimis ex officio de guvern, care public național-liberal să aplaude vorbele d-lui Maiorescu. Voi da cursurile Berlinului, de care se țin și cursurile Parisului.

În Ianuarie și Februarie 1898, renta română 5% a fost cotată la Berlin între 101 și 102; renta 4%

Între 93¹/₂ și 45¹/₂. Din Martie 1898, rentele române au început să scadă, și de atunci nu s'au mai văzut cursuri urcate ale titlurilor noastre peste 92¹/₂. Scăzuse până la 87¹/₂ renta 5%, și la 73 renta 4%. De cu toamnă, rentele au început a se sui, și renta 5% se cota în 4 Decembrie stil nou cu 92. 70, ear cea 4% se cota 79.66.

Aceste cifre dovedesc, că situațiunea noastră s'a ameliorat în timpul de câte-va luni de zile de când suntem la guvern. Ar fi fost de dorit să putem face mai mult, dar cred că și aceasta este un rezultat satisfăcător. (Aplause).

Dacă o ameliorațiune este, de ce conservatorii nu se bucură cu noi de această ameliorare? Oare ridicarea creditului țerei nu'y atinge și pe ei? De ce se sforțează să pună în dubi și budgetul echilibrat al anului curent, și să îngrească și creditul statului, răspândind nelcrederea în izbucirea regulării finanțelor noastre.

Faceți rău! Oare aceasta este a intra în fundul nevoilor și prevederei viitorului, așa după-cum trebuie să facă un bărbat de stat? Acestea sunt numai apucături bolnăvicioase, pe cari numai un bărbat de stat nu poate să le aibă. De ce sunteți nerăbdători și nu ne lăsați să resolvăm greaua problemă pe care domniile-voastre nu ați putut-o rezolva? Noi însă avem convingețiunea că vom rezolva problema și cred aceasta, fiind-că am convingeacă, cine lucrează cu sinceritate, acela isbutește, mai ales când lucrarea nu e nici pentru un folos personal, nici pentru un folos de partid, ci pentru binele țării întregi.

Declar aci franc și neted: Guvernul național-liberal n'a venit ca să facă afacerile partidului, ci să satisfacă nevoile țerei. (Aplause).

Partidul național-liberal trebuie să-l dea ajutor, căci e os din oasele sale, și opera desăvârșită va fi pe doplin opera sa: scăparea țerei de un mare cataclism și de o mare rușine. (Aplause).

Să avem cu toții conștiință de un lucru, că dela regularea finanelor, și dela regularea solidă a finanelor țerei, depinde existența chiar e Statului nostru.

Nu ați auzit că a venit ieri dl. Ursianu, cam timid ce e drept, dar în fine a vorbit de soarta Egiptului. Apoi când veți merge pe calea de budgete facute de Kapukehaiele, veți da pe urma Egiptului. Aceasta e sigur. Dar să ne mai gândim, că cea mai mare slăbiciune a unui Stat este, când nu se pricepe cum să pună rînduială în daraverile sale financiare.

Noi zi și ne-am cautăm să citim în fundul inimii și să ne dăm seama de nevoile poporului nostru. Aveți numai puțină răbdare, d-lor conservatori, căci multă răbdare a avut poporul românesc cu d-voastre. (Aplause).

Spuneți, că noi avem formula libertăților publice, și d-voastră a capitalurilor și a împrumuturilor. Apoi care este mai periculoasă? Noi, cel puțin, cu formula noastră, am sffrăit să avem o constituție liberală, care ne guvernează de 36 de ani; am proclamat noi înșine regatul. Ce ați făcut domniile voastre? Noi nu vrem să fie atinsă Constituțiunea în nici un mod. (Aplause). Dorim și vrem ca ea să fie respectată de noi. (Aplause).

Și dacă va veni vre-odată vre-o schimbare, acea schimbare să fie o schimbare necesară pentru întărirea și înflorirea poporului și a statului român.

Apoi, cu formulele d-voastre, cum credeți ca să puteți împrumuta și să

introduceți capitaluri străine, când aci manevrați necontenit în deficiț? Oare voiți să stricați mașina mai tare? Unde mergeți?

Unde mergem noi? Știe țeara, care ne înțelege pe deplin. Vom pune col situațiunea financiară în regulă, nu pentru un an, ci pentru mai mulți ani. Dorim să între în conștiința fiecărui cetățean, liberal sau conservator, că nu mai poate nimeni să-și bată joc de banii cari intră în cassa statului. (Aplause).

Acesta este programul nostru, și pe acest program clădim un viitor solid.

Dacă am urma alt-fel, am merge ca astronomul, care uitându-se după stele, cade în groapă.

Pentru noi, d-lor, acesta este programul nostru. Noi avem conștiința, că ceea-ce ni-au fundat băbății noștri cei mari din generațiunea trecută, aceea este o operă sacră, pe care să căutăm a o menține și însuși din toate puterile noastre, cu toții, ori-cărui partid am aparținé...

Nu ură, nu invidie să fie între noi, ei să fim legați prin datorii mai înalte. Nu mai ești pe stradă, ca să luați puterea! nu mai veniți cu calomniile, cu falsificări! Pe calomniatori și pe falsificatori să-i dați afară dintre voi. (Aplause). Și pe aceia, cari nu sunt cuminiți, să-i cuminiți și să-i puneți pe toți ca să lucreze pentru țeară, ca aceasta să nu fie bântuită de partide, precum au fost bântuite și alte țări, cari au plătit lupte fratricide cu existența lor. Ear filosofeniile fără scop și sens să le lăsam la o parte! (Aplause).

Eată, d-lor, cum stăm noi înaintea d-voastră, a liberarilor și a conservatorilor. Suntem conștienți de înțreaga răspundere ce avem, dar suntem tot de odată conștienți că venim cu inimă curată, cu capete sănătoase și cu decisiunea de a ne face datoria până în sfârșit. Nu ne veți vedé deschizând cărți rele, sau cărți cari nu se potrivesc cu starea noastră de astăzi, nici nu vom căuta să vă mâncăm de vii pe d-voastre conservatorii, de ori-ce culoare ați fi. Dorința noastră este, să vă însănătoșiți situațiunea.

Dar ne veți întreba: dar voi nu aveți bolnavi? Avem și noi bolnavi, vom căuta să-i însănătoșim; dar însănătoșiți pe ai voștri, dacă vreți bi-

nele general, binele țeranului care, acela — ori-cât s'ar zice — el e talpa țării, talpa cea sănătoasă. Noi suntem cei stricați, nu e el cel stricat. Dacă în el se ivește stricăciune și canceră, aceasta vine dela noi cei de sus. Când el e nedreptățit de cel puternic, devine și el nedrept în inima lui, și când poate face nedreptatea, o face, dar aceasta trebuie să înceteze.

Vorbiți de filosofie! Aceasta e filosofia practică! Indrăsniiți să o faceți! Indrăsniiți pe prințisorii voștri să-i puneți la rânduială, să nu se mai numească prinți, duci, archiduci. Eată constituțiunea aici! Incetați de a duce poporul român acolo, unde el nu vrea să meargă. Aci să puneți ochianul filosofic, care să pătrundă până în măruntăele nevoilor și aspirațiunilor poporului și să ne facem cu toții ai țării, așa după-cum vedeți că am fost în impregiurările grave. (Aplause).

Noi, național-liberalii am dus steagul înainte! Conservatorii au mers după noi și o bucată din glorie a picat și asupra lor. Ne bucurăm de aceasta. Faceți și de aci înainte așa, ca să ajungeți a purta și voi steagul țării cu demnitate, cu pricepere.

Aceasta să vă fie programul! Nu discordia și răsvătirile, și aceasta în impregiurările grave prin cari trecem. Noi n'am fost aduși de uliță! Generalul Manu spunea, că dl Carp a venit la mine și m'a implorat. Eu nu știu de aceasta! Cert e, că noi n'am venit la guvern prin mijloace ilicite, nici măcar prin un vot al Parlamentului. Am venit prin necesitatea impregiurărilor. De aceea, ori-ce sforțări veți face să ne răsturnați, zadarnice vor rămâne cât timp vom sta în programul nostru, căci noi trebuie să ne indeplinim datoria, pentru care suntem chemați. (Aplause prelungite).

Să ne aducem aminte de Stefan Antonescu.

(Urmare și fine).

Antonescu cu pandurul adună pe cele albite și rumenite la o parte, apoi le ducea la fântână și pandurul le spăla fețele, de a rindul. Unele plângeau, altele țivleau, — dar iertare nu se da. Și leacul a ajutat, ba bărbății și pînții s'au bucurat, că nu mai trebuie bani pe albe și rumenite.

Și fiindcă aproape în tot satul se întemplă, că janii vin beți la joc, aci se sfădesc, se palmuesc, cu cuțitele se sângeră, s'a poruncit antistiei comunale, că unul totdeauna de față la joc, să țină ordinea bună,

și pe aceia cari vin beți la joc și fac larmă și strică jocul, de loc să-l închidă până mâine zi, ear pe viitor să-l oprească de a se și apropia de locul jocului, mai departe că pe viitor judele are drept să spele pe cele albite și rumenite.

Antistii ear erau năcăjiți, că li-s'a mai pus și această sarcină. Dar Antonescu a aflat leacul.

6. Balta înaintea ușei bisericii.

Imi povestea Antonescu și de sat și de un popă, care se arăta foarte înțelept, de dădea sfaturi lui Antonescu: „Domnule! dar ce te ostenești atâta cu boii de săteni, nu vezi că numai coarnele le lipsesc; înzadar, cu săteanul nu poți face nimic, mai bine odihnește” etc.

Apoi Antonescu observă, că ori câte poruncia, de preoți în unele sate nu se prindea nimic. Dat-a sfaturi și pentru curățirea curții bisericii, a morminților dar' nu se făcea nimic.

Odată Antonescu s'a dus la biserică, unde era popa cel sfătuit și înaintea ușei bisericii a văzut o groapă, făcută de multă călcare și s'a întrebat, ce ce va fi aici, când ploaia, însă n'a zis nimic.

Într-o Duminecă ploaia cât de bine, Antonescu plecă la biserică cu popa cel înțelept. Când era să intre, trebuia să se prindă de stîlpul ușei și să sară pe prag ca să nu calce în baltă. În biserică tot s'a gândit, că ce ce să facă? și s'a hotărât ce să facă.

Când au eșit toți din biserică, i-a oprit aproape de ușă. Nu mai plouase. Atunci a dat poruncă, că doi vecini să-i aducă două trocuri și două sepe. După ce se aduseră zise popa: „Părinte ia un troc și o sapă în mână iacă și eu isu un troc și o sapă și haida afară la părau, ca să aducem noi două trocuri cu petriș și să astupăm balta aceasta că vezi, că sătenii sunt așa de proști, de nu știu că se cuvine, că atunci, când intră preotul în biserică calea să fie uscată și popa să nu fie silit, ca să sară peste baltă.

Popa încrămeni și deveni perplex. Să teni tăceau, nu știu ce să facă: „Haida, haida! — zise Antonescu către părintele — să lucrăm noi doi, dacă sătenii sunt așa de proști de nici aceea nu știu, că impregiurul bisericii toate trebuie să fie în ordine bună

Antonescu plecă și părintele după el cu trocul și sapa în mână dar nu merseră nici 10—15 pași, până ce sătenii se pricepură și se duseră și luară trocurile și sapa dela Antonescu și dela preotul din mână, zicând: „Domnule fîbire! lasă-ne pe noi, că facem noi toate, ce sunt de lipsă.

„Apoi bine! și Antonescu și părintele scăpară de troc și de sapă. Firește, că a urmat o poruncă aspră, că în trei zile să ducă petrele din curtea bisericii, să astupe gropile, să smulgă baruienile, să netezească, să semene iarbă, că de nu, cu cioporul li duce străjania din satul, unde locuiește el. Atunci s'au făcut toate cum trebuie.

Antonescu avea o natură blândă. El toate acestea nu le făcea vorbind cu grobianitate, cu sfadă mănoasă; el nu s'a iritat, nu s'a năcăjit mai curând îl vedeai rîzînd și ochînd cu sarcasm, ce mai tare dădea pe cel vinovat.

La câțiva ani el a devenit om iubit de săteni, deosebi pe cei mai bătrâni, cari edeau, că toate ce le porunca Antonescu, sunt spre binele lor.

Acum on. cetitori veți pute judeca, că pentru-ce a zis Gojdu, „că în Caraș n'are fîbireu mai bun decăt Antonescu și apoi, că nu crede, că în țeară să fie fîbireu mai bun decăt Antonescu!”

Poate că jurnalul present va străbate în toate părțile românești, cereați măcar și numai din povești, de se știe de un așa fîbireu — străin ori Român. Eu am înșirat aceste nu numai pentru mărirea faptelor lui Antonescu, ci și în speranță, că ici colea unii preoți și antistii comunale, ar pute îndrepta multe rele în satele lor.

Dar să nu încheiu încă. Eu depusesem censura. Am fost imbiat să mă duc de fîbireu, n'am primit, imi era groază de sate, imi plăcea în Lugoj, în societate — cultă. În 1 Nov. 1862 am fost numit de asesor la sedrie, cugetam, că aci mai bine mă pot folosi, de aceea-ce am învățat. Asesorii adese-ori puteau să aibă excursiuni prin sate, eu m'am retras de ele, pentru că era prea călătoria „vorspand” așteptai și două ore până se aduceau caii, pe sate nu erau birturi unde să poți se mânânci ceva, încunguram să mă duc pe la notari să-i nelinițesc sau eu să mă deoblig etc. Nici la invitarea amicilor nu m'am dus nici odată, încăt n'am călcat în câteva cercuri ale comitatului.

Pe la congregațiuni Antonescu mă întreba: Măi Nați (numele de copil al meu din Atanasie), dar când vini la mine?

— Să știți că vin!

Nu știu, în 1863 ori 1864, am primit o comisiune la Birchis (Pirchis), ca să mă duc și la Antonescu. Dar am făcut așa, ca să ajung dimineața și după amezai să mă întorc la Lugoj. Nu l'am înștiințat, dar el știe din decisiunile, ce le a imauat partidelor.

Când m'a văzut el și doamna sa, aveau o bucurie nespusă. „Bine ai venit, domnule Marienescu! zise doamna, că Antonescu atât de multe-ori te pomenește!”

Am dejunat acolo, și după-ce 'mi-am finit cauza oficioasă, dela 11 până d. a. cătră 4 oare, am fost la olaltă cu acești oameni buni în lume.

Dacă am atins aceasta, o fac eară numai pentru caracteristica lui Antonescu. În cancelaria lui pe o masă și într'un dulap erau multe pachete cu tot felul de cărți școlare, hârtie, lbele, ceruse, pene etc. Acestea le-a cumpărat el din pedepsele ce le-a încasat, și din banii săi. Învățătorii erau instruiți că dacă școlarii au lipsă de cărți și altele, să facă lista cu numele pruncilor săraci, la numele fiecărui să scrie, că ce-i trebuie, și apoi Antonescu cele de lipsă le da în dar. Din fiecare carte de școală cu sutele îmoraștia prin sate.

M'a dus la școală, ca să văd, cât e de curată, ce ordine e în toate. Întru adevăr, m'am minunat de spiritul național și energia lui.

La masă, după masă, reinviarăm viața noastră din Pesta, din vila lui Gojdu etc. Doamna toate le știa, pentru-că el i-a povestit toate.

Ziuă sfântă...

Cei cu inima ntristată
Azi uitați al vost necas
Si iassti si voi ce-i veseli
P'un minut ai... estas!

Ura, patima depuneți,
Azi resună glasul sfânt:
„Am venit s'aduc iubire”,
Face dulce pe pământ!

La vibrarea vorbeii sfinte
Mână-întindeți la dușmani:
Împășiți bucata voastră,
Cu șezmani și cu orfani!

Cei-ce ați stat cu nepăsare
Ne-având un dulce dor,
Să iubiți a voastră țară:
Îndreptând al vost popor!

Ascultați, citiți cu toții
Grainul mării voastre blând,
Ca ne duce dorul dulce
Pân la cer de pe pământ!

Voi copile dragă-lage
Fiți mai bune ca-va trecut!
Când iubitul vost vă răgă:
Nu-i detrageți un sărut.

Al. Aciu.

Poesii populare.

(Din Vârșand).

După nor, vine senin,
După dragoste pelin.
Amar mie și suspin,
Lacrimile vale 'mi vin.
Vale-va... vale să varsă!
Val inima mea cea...
Pentru tine dulce gură;
Că eu până nu iubeam
Sedeam și mă odihneam,
Unde mă culcam dormeam;
Dar acum mă cule plângend
Și mă scol tot suspinend
Și perna mea dimineața
O aflu rece ca ghișta.
Singurel mă gândesc eu:
Că nu-i apă din părau,
Ci sunt lacrimi d'ale mele,
Vârșate în som cu jale.

Mândra mea din Chichihaz
Mult m'asteaptă la pîrlaz,
Cu puițul fript în poală
Cu răchia supt suoară.

Mândra mea ieie-te dracu,
Pentru tine să 'mi pun capu?
Dar eu capul nu mi-oi pune,
Că mai sunt ca tine 'n lume.

Busuioc cu creanga 'n jos
Erai bade-o mâniaș?

Busuioc cu boculie,
Nu-mi pasă de-a lui mâniaș;
Numai una e cam rău,
C'a știut năravul meu,
Numai una mi'e cam jele,
C'a știut vorbele mele.

Culese de George Ohicit,
june econom.

(Din Micălaca.)

Mândră, mândruța mea,
Maica ta-i muiere rea;
Că umbă prin arături,
Să coate fermecături,
Să mă farmece pe mine,
Să mă las, mândro, de tine.
Noi atuncia ne-om lăsa,
Când o crește cucuta
În fere la maică-ta.

Facă cine câte-o face,
Dragostea n'o pot desface.
Zică cine câte-o zice,
Dragostea nu o s'o strice;
Căci dragostea-i lucru mare,
Ar sbura dar aripi n'are.

Bate-mă, Doamne, cu bătul,
Nu mă bate cu uritul,
Că uritul n'are leac,
La omu' care-i sărac,
Făr' un popă ș'un diaș,
Și o scândură de brad.

Și uritu nu-i p'o zi,
Ci-i urit până-i trăi

Și uritu nu-i p'o noapte,
Ci-i urit până la moarte.

Bate-ți, Doamne, doi părinți,
Care strică doi iubiți
Și'mpreună neloviți.
Crească-ți, maică, iarbă'n prag,
Dacă nu mă dai cu drag.
Crească-ți, maică, iarbă'n bld,
Dacă mă dai cu urit.

Să fi dată Dumnezeu
Să nu mă fi născut eu;
Că de nu m'aș fi născut,
Eu nu te-aș fi cunoscut.
Și de nu te cunoșteam,
Azi mai fericit trăiam;
Că de când te-am cunoscut,
Toate 'n lume-aș fi crezut,
Numai acea una ba,
Că și tu mi înșela.

Să fi, mândră, sănătoasă,
Și să vii la noi acasă;
Că tu, dacă nu-i veni,
Eu după tine-oi muri.
După tine mă omor,
Tu dacă nu vii la noi,
Dragă, mândruța mea,
Cum și-aș săruta gura;
Numai și tu pe amea.

Culese de Ioan Tudoran.

„Ah! Domnule Marienescu, nu poți să-ți inchipuești, cât de pedant e Antonescu!”

Și te vatămă cumva pedanteria lui?

— Nu mă vatămă; sunt îndatinată cu toate. — Apoi ascultă. Nu e ertat pentru lumea întreagă, ca v'o hârtie de pe masa lui de scris să o ridice, să o șterg de praf, să o pun în alt loc. Acolo el șterge praful. Nimeni nu are drept, să scoată v'r'un act oficios din dulap, și de pe stelagiu; instruirea el o face, și totdeauna scrie pe un act, că ce acte s'au scos și unde s'au alăturat. Pandurulul i-a dăruit un orologiu de argint, și altul i-a pus în chilie de durmit; l'a învățat să cunoască carele și să tragă orologele, că să știe timpul. Când Antonescu are să plece unde-va, — pandurulul toate trebuie să le facă, pe minută, ce i-s'a poruncit. Și alte asemenea.”

— Doamnă dragă! ziseu eu; asta nu-i pedanterie, asta-i regulă. Și ți-l laud și ți-l laud.

— Așa a dat și pe sătenii din sat. Vin mai înainte decât e terminul. Când cineva își lasă lingura în blid și vine al poruncă, — după minut, — adause Doamna.

Am zis la început, că Antonescu și până era student, cu sine însuși era mai rigoros. Apoi și ca dirigător l'am văzut un om extraordinar de regulat în toate afacerile sale.

Mi-a povestit și el multe din faptele sale, și apoi eu am plecat voios din casa unui amic vechiu, voios din casa unui Român vrednic.

În 1865 Antonescu era în Făget. Eu m'am fost îndărățat și se apropia timpul, ca să plec la cununie la Sibiu. Atunci din Lugoj trei zile călătoriam cu cocia la Sibiu, și trei zile îndărățit și drumul era — prin Făget.

„Frate Nași! când te întorci cu muierea să stați la mine la prânz. Să-mi scrii ziua!”

Eu, că nu se poate să vă încomodăm, ca una, că alta.

„No! zise el, cu fibrușul nu glum, pun panduri pe drumuri, ca să vă aducă la noi.

„Apoi bine! fac cum vreți.”

În 19, ori în 20 Oct. n. 1865 înainte de prânz am sosit la Antonescu! Asemenea bucurie mare pentru el, ca și pentru noi.

Doamne! ce lucru scump e de a avé de amic pe un om de omenie!

În capătul anului 1869 am fost strămutat la Oravița, pentru-că și aici s'a constituit o sedrie, și cei 6 juri mai tineri au trebuit să plece din Lugoj.

De atunci arare-ori m'am întâlnit cu Antonescu. Și mai târziu, arare-ori ni-am scris, mai ales numai în atari cauze.

Din 1 Mai până la 19 Iulie 1900. Am fost la tabla regească din Oradea-mare. În 1893, mi-se pare, Antonescu a fost emis din partea consistorului aradn, ca să scenteze casa consistorială din Oradea mare.

Intr'o zi pe la 4—5 ore eram singur acasă și lucram la masă. Aud clopoțelul dela ușă; mă scol și deschid.

— „Servus, Antonescu! și-l sărut!”

— Dar cunoști-mă!

— Cunosc! N'aș fi crezut nici când, ca și tu să te poți îngrășa. Adevărat, ești schimbat, de când nu te-am văzut, dar cum nu te-aș fi putut cunoaște!

— Dar cum de te-ai putut îngrășa?

Doar' acumă mânci prea mult?

— „Nu mânci mult! Îmi păstrez regula; nici n'aș putea mânca mult, că atunci mi-e greu la stomac, — însă acumă — odihnesc.”

Apoi ne-am mai adus aminte de multe cele.

Era să plece!

— Nu te las! acuș se întorc soția și fata dela preumblare. Să le vezi!

El a așteptat, le-a văzut; ne-am sărutat, și aceasta ni-a fost sărutarea din urmă.

Eată, amic bun! eu mi-am adus aminte de tine și de faptele tale frumoase, omeniești, creștine și naționale. La', ca celelalte să le scrie alții, între cari ai pe trecut.

Eată, amice bun! Și eu ți-am pus cunună pe mormânt, dar' împletită din laurii și florile neperitoare, crescute din faptele tale frumoase!

Ah! de-ai putea rămâne de exemplu pentru tot dirigătorul — român! Să știe

de omenie — încă multe bune poate face pentru școală, biserică și popor.

„Să fii liniștit, amice! Tu ți-ai împlinit datorința ta!”

Sibiu, 12 Decembrie 1901.

Dr. At. Marienescu.

MIHAIU VITEAZUL.

În ziua arhangelilor Mihail și Gavril s'a ținut la biserică Mihaiu-Vodă din București un mare parastas întru pomenirea lui Mihaiu Viteazul, figura cea mai strălucită a istoriei Românilor, viteazul vitejilor, cum îl numiseră chiar în apus, căci d'atâtea ori ținuse drumul Turcilor cari pustiind țările din răsărit, vroiau să cucerească și țările din apus.

Tot atunci lume românească multă s'a dus la mănăstirea Dealu, lângă Tergoviște, scaun domnesc în trecut;

fel curagiul de luptă pentru a nu ne lăsa călcați de nimeni nici în viitor.

Foile maghiare — și anume „M. Szó”, — au scris chiar alaltăieri împotriva serbării dela București și a bunului nume al marelui erou. Prilej i-a dat să scrie un tiner profesor din București, care — așa se vede — ține mai mult să se arate ca învățat, vrând să despice firul de păr în patru, de cât Român cu inimă, care să cază în genunchi în fața mărimilor istoriei noastre naționale.

Noi publicăm însă portretul lui Mihaiu Viteazul și zicem tuturor cititorilor noștri: Nu uitați că eroul care la Călugăreni a înfrânt pe Turci ear la Șelimbreg pe Unguri, a înfipt steagul și a intrat biruitor în Alba-Iulia nu pentru-ca urmașilor săi să

și prin exteriorul ei încă părea că mă invită de a-o cerceta.

Școala, precum pe din afară așa, și pe din launtru, era albă și destul de îngrijită.

Elevii și elevele, cari se aflau în școală, deși făceau un număr însemnat la clasă, totuși nu reprezentau tinerimea întreagă, ce ar fi fost de alt-mintrelea obligați de a cerceta școala; o împregiurare așa făcând, ce apasă de-a rîndul, mai mult ori mai puțin, toate școlile noastre. Între altele elevii, cari se aflau de față, se arătau foarte viol și deștepti. După o salutare, ce mi se dădă cu toții la intrare, într'un ton, se puseră în ordinea cea mai bună earși la lucru; rugat pe învățătorul, să continue fără de a se conturba pentru mine.

Învățătorul mi-se arătă cu toată prezenința, îmi dete scaun și după aceea își urmă mai departe ocupațiunile sale cu școlarii. Înfățișarea îi era simplă, dar plăcută; ea purta caracterul curăției, modestiei și al blândeții celei mai alese, ce poate înfrumuseța pe un june. Vestmintele nu-l erau scumpe, dar curate și întregi; umbilarea, mișcarea și vorbirea, toate îi erau naturale neforțate și moderate.

În purtarea sa față cu elevii, învățătorul deși încă novit, dar mi-se arătă cu destul tact.

Referința intimă ce o observai între el și între școlari, mă făcu să cred, că aceștia intru adevăr priveșe pe învățătorul ce le stă înainte, ca pe un încrezut, ca pe un părinte al lor. Ceea-ce este mai greupentru tiner, de a fi cu consecința de a se modera, într'un timp când natura se află în stadiul turbure al trecerii dela juneț la bărbăție, facultățile acestea pedagogice le află de minune dezvoltate în tinerul învățator. De aici îmi putui explica apoi, firește, și disciplina cea bună ce domnia în școală.

În privința propunerii, și respective în privința modului de a împărtăși școlarii unele cunoștințe, mi-se arăta tinerul învățator a nu fi destul de practic.

Zelul adecă de a folosi elevilor săi cât mai mult, îl seducea adesea a vorbi, a spune prea multe, — o eroare aceasta, în care cad prea mulți învățători și prin care se strică prea mulți elevi.

E constat, că, pentru-ca instrucțiunea să și aibă efectul dorit, elevii încă, nu mai puțin-ca învățătorul, au să fie în activitate și cu atențiune la obiectul ce este de a se pertracta. Apoi e cunoscut, că elevii școlii populare nu sunt nici unii mai puțin dispuși de a asculta prelegerii lungi.

Vorbiri, spuneri prea largi și prea d'gresive numai ostănesc pe copii și-i fac în urmă îndolenți, nepăsători, fără simțire față chiar și cu propunerea cea mai interesantă. De aceea și este de a se recomanda, ca la desfășurarea instrucțiunii elementare, anume să se schimbe propunerea cu întrebarea.

Observările acestea le fac, căci mă cred îndatorat a fi sincer și franc în acea măsură, în care mi-s'a arătat mie stima-bilul învățator, când m'a lăsat să priveșe ca într'un tablou deschis viața ce domnea în școala humanisale.

Până când eram în fața copiilor, cugetai la examenul ce-l vor face aceia. Acela poate nu va fi splendid și pompos. Mulți dintre auzitori și privitori

il vor afla poate încă și prea simplu; căci oamenii sunt dedați a căuta în examen.

O paradă, care, ca să o spunem pe față, în cele mai multe întâmplări nu e decât numai o manevră de a face ca să apară școala într'o stare mai bună de cum e. Judece mulțimea însă cum va judeca, eu sper, că se vor afla și competenți, cari știu face deosebire între realitate și aparență și cari prin urmare vor ști apleția și adevăratele merite ale învățătorului nostru, despre care atestază favoritor toată viața din școală.

Petru Colcu,
învățător

GLUME.

Micul Ion (cără tatăl-său, care are mare poftă de a merge la un joc de cărți și și cauză ghetele): „Tată, ajută-mi să fac o temă din aritmetică, ți-oiu spune apoi unde ți-a ascuns mama ghetele.”

JBM nxy 150

aici este adică păstrat capul lui Mihaiu Viteazul, pe care bătrâna sa mamă Teofana și soția lui iubitoare Stanca numai cu cheltuială mare l'au putut câștiga dela Turda, unde Mihaiu fusese omorât mișelește.

Serbarea aceasta s'a dat pentru-că se împlinsea tocmai 300 ani de când de pe Cerul Românesc s'a stins această strălucită stea.

Se înțelege că Maghiarii s'au supărat rău pentru serbarea dela București. Cum nu! Doar trebuia să se pomenească faptul că Mihaiu Viteazul a fost Domn al tuturor țărilor în care locuiau Români, domn al Munteniei, al Moldovei (de care se ținea atunci și Basarabia și Bucovina) și al Ardealului! Ear Ungurilor nu le vine la socoteală ca între Români să se prea vorbească mult de mărirea noastră din trecut... Se tem că prindem ast-

la facă o soartă amară, ei ca prin asemenea fapte vitejești să mărească în fle-care Român entuziasmul și credința.

O oară într'o școală populară.

Precum pe ori ce lucrător îl vei pute cunoaște și judeca mai bine, dacă l' vei privi cu atențiune când se află la locul său de lucru: așa și pe învățator. De vrei să-l cunoști cine este și ce plătește, intră în școala lui! În școală se află învățătorul în elementul său, în școală, în mijlocul școlarii, se arată, dacă are chemare de a fi învățator, dacă și iubește chemarea sa, dacă e în stare a face destul aceleia, dacă e cu conștiință în împlinirea oficiului său, dacă are iubirea, serioșitatea, moderațiunea și paci-ența cea adevărată față cu elevii săi; pe scurt, dacă e învățator adevărat sau numai năimit.

Ocupat de astfel de reflexiuni intrai nu de mult într'o școală populară, carea

DESPRE BISMARCK.

In scrisorile lui Bismarck către soția sa, scrise într-o perioadă de vreo 50 ani (1846—1892), se poate urmări mai ușor acum, când istoria e făcută, urma combinațiilor și planurilor aceleia, care a fost glorificat cu titlul de cancelarul de fer.

In 1855, cu prilegiul expoziției noastre universale, zice dl Maurice Wolff, Bismarck calcă pentru prima oară în Franța și sosește la Paris. Impresiunea produsă de Orașul-Lumină asupra acestui burghez obișnuit cu minusculele capitale ale principatelor germane, e adâncă; el își exprimă admirația în termeni cari nu lasă nici o îndoială asupra puterii impresiei simțite.

„Dacă Bismarck dă astfel curs liber admirației sale foarte vii pentru viața și înalțimea capitalei noastre, de altfel plină de străini, din contactul cu puternicii pământului, întruniți în număr destul de respectabil în acest moment, nu pare să lase asupra spiritului său vre-o urmă profundă sau de surprindere admirativă.

Diplomatul, deși cu totul necunoscut la 1855, pare că se pregătește deja, în mod cu totul natural, pentru rolul preponderant, pe care soarta trebuia să-l cheme în curând să-l joace pe scena lumii, și care trebuia să-l facă într-un viitor apropiat, câte odată egalul și uneori stăpânul suveranilor celor mai iluștri și mai puternici. Natura sa mișcătoare, satirică, îl face să-și bată joc în câte va cuvinte de vanitatea puternicilor pământului, cari fac cas de majestatea lor. Astfel, într-una din scrisorile sale, are câte-va cuvinte înfăptuitoare asupra plecării reginei Victoria întovărășită de bubușii tunarilor și de desfășurării de trupe. Ceva mai departe, consacră lui Napoleon, în apogeuul său în această epocă, câte-va linii aproape fără însemnătate. În cari pare că a fost mai surprins de aparența fizică a împăratului deja bolnav.

Tot după fire judecă pe împărăteasa Eugenia. Aci însă Bismarck se lasă să fie cuprins de admirație și o declară perfect de frumoasă și seducătoare. Se oprește chiar cu compesația, și în contra obiceiului său, pentru a schița un portret complet: „Ea e, zice dînsul, mai frumoasă decât toate portretele ei, cari le-am văzut până astăzi, extraordinar de grațioasă, și amabilă, o față lungureață, ochi frumoși, gură frumoasă și diamante fabuloase”. Eată o descriere, care nu lasă nimic de dorit în amănunte plăcute: nimic pu, e omis, nici chiar diamantele. Împăratul n'a obținut din partea lui Bismarck o asemenea abundență de amănunte, cu toată a-tot-puternicia sa.

Se înțelege, că într-o asemenea societate bine primit, sărbătorit, după-cum spune însuși, Bismarck ar fi dorit să-și prelungească șederea la Paris spre marea decepțiune a tineretii sale soții, pe care o lăsa la Frankfurt și nu părea de loc dispus să o aducă în capitală, pretextând că toate hotelurile sunt ocupate de numărul nelăchăpuit de mare de străini veniți la Paris și din cauza puținului interes, pe care l'ar fi prezentat Expoziția.

Correspondența lui Bismarck ni' arată pregătindu-și planurile sale cu o rară tenacitate. Se plânge, că vede Prusia mergând pe urmele Austriei, și încă dela 4 Iulie 1859 scrie: „Indată ce vom fi tras un foc de pușcă la Rhin, războiul italo-austriac va fi terminat, dar atunci va izbucni un război franco-prusian”. Ceea-ce îl oprește în acest moment, este starea armatei prusiene față de armata franceză, pe care o crede „întădăver remarcabilă din toate punctele de vedere”.

Disproporția între cele două armate s'a sters cu anul, și în corespondența lui Bismarck cu soția sa se găsește, cu data de Septembrie 1870, următoarea scrisoare care este o pagină de istorie, istorie patetică cu un desnoșământ de dramă:

„Alături-eri, înainte de ivirea zorilor, am părăsit cartierul meu general și m'am întors astăzi, după ce în acest timp am luat parte la marea luptă dela Sedan, în care am făcut 80 000 prizonieri, și rămășițele armatei franceze, pe care le urmăream dela Bav-le-Duc, s'au retras la fortăreață unde au fost silite să se predea prizoniere de război împreună cu împăratul.

„Eri, la 5 ore dimineața, după ce lucrasem până la ora 1 cu Moltke și generalii francezi pentru a regula capitularea, am fost deșteptat de generalul Reille, pe care îl cunoșteam și care m'a anunțat că Napoleon dorea să-mi vorbească.

„Fără de a mă aștepta să mă spăl sau să dejunez, am pornit în grabă spre Sedan și am găsit pe împăratul în trăsura deschisă pe drumul Sedanului. Am descălecat și l'am salutat cu tot atâta prevenire ca și la Tuilleries și l'am întrebat ce or-

donă. Dorea să vadă pe Rege: i am răspuns, ceea ce era adevărat, că Regele își avea cartierul general la 3 leghe de unde îți scriu. Napoleon întrebându-mă unde trebuie să se ducă, i am oferit cartierul meu dela Don Chery. A primit și a plecat întovărășit de 6 Francezi, de mine și de Carol.

„În fața orășelului, Napoleon având în vedere că sunt prea mulți oameni acolo, m'a întrebat dacă n'ar putea deschide la o casă singuratică, situată la marginea drumului și aparținând unui lucrător.

Am trimis pe Carol să viziteze casa și mi-a declarat că e murdară și miserabilă.

— „Nu e nimic, răspunse Napoleon.

„Și am urcat împreună cu dînsul o scară strîmtă și murdară.

„Într-o cameră de 10 picioare pătrate, cu o masă șchioapă rău, și două scaune de pae, am stat împreună o oră; ceea-lăți erau jos. Un contrast grozav cu întrevederea noastră din 1867 dela Tuilleries.

„Întreținerea noastră a fost penibilă pentru-că nu voeam să vorbesc de lucruri cari trebuiau să atingă în mod dureros pe acela pe care mâna puternică a lui Dumnezeu îl trântise la pământ.

„Prin mijlocirea lui Carol am trimis să caute pe oficerii din oraș și am înștiințat pe dl Moltke. Cu ajutorul celor dintâi am făcut o recunoaștere și am descoperit la 1/2 de leghe un mic castel cu un parc. Am însoțit pe Napoleon cu o escortă de curasieri, și aci, împreună cu generalul Wimpfen, am încheiat o capitulare, prin care 40—60 000 francezi, nuștău tocmai bine, cu arme și bagaje, au devenit prizonierii noștri.

„Ziua de ieri și cea de astăzi costă pe Franța 100.000 oameni și un împărat. Acesta este un eveniment în istoria lumii, o victorie, pentru care trebuie să mulțumim foarte mult Providenței și care pune capăt războiului, afară dacă nu va trebui să-l continuăm în contra Franței, lișită de împăratul său”.

INSAT.

— Impresii. —

Satul întreg e acoperit cu zăpadă. De prin podurile caselor acoperite cu zindă ese fum, care împreună cu aburul din zăpada ce evaporază la razele soarelui, plutește de-asupra satului ca o negură. Afară-i bine, cald. Nici nu se simte că e iarnă.

În curtea școlii fiind sărbătoare, s'a adunat o ceata de copii. Se uita prin zăpadă, se îmbulgăresc și fac tot felul de comedii. E o gălăgie asurzitoare.

În mijlocul satului e horă. Cu mic cu mare, satul întreg e adunat aci. Feciori și fete îmbrăcați de sărbătoare, se învârtesc vesel și voioși în joc la cântecul de violă al unui țigan, acompaniat de un cobzar.

Toți rid și bucuria se poate ceti pe toate fețele. De o parte stau muerile înșirate pe lângă gard sau pe câte o laiță. Vorbesc și rid, fac semne, se înghiollesc, ca la tîrg. De altă parte bărbaiți, în mijloc cu primarul, vorbesc încet și liniștit despre vreme.

Lăutarul cântă tot mai cu foc. Acum a schimbat hora într'un brău și joacă feciorii, se frământă, sar în sus, bat în pălmi și în cisme, strigă și chiue de răsună vîz duhul. Lăutarul tot mai tare și apasă arcașul pe coarde și tot mai cu foc cântă. Muerile au făcut și toate se uită cu zîmbetul pe buze la flacăi cum saltă în joc. Bărbaiți însă au lăsat poveștile și se uită cu admirație la viitorii urmași ai lor. Un moș mai bătrîn cu lacrimi în ochi zice: „Las să petreacă, dragu moșului, că la primăvară, cine știe, căși vor măi rămîna dintre ei la noi”. „Da de ce, moșule?” îl întreabă unul mai tînr. „Apoi îi vor lua pe toți cîtane”. Căci unde va găsi împăratul feciori mai sdraveni, ca aceștia! „Așa zău!” răspunseră ceilalți și se puseră pe gânduri. Căci fiecare dintre ei, sau avea câte un fecior, sau câte o fată de măritat și apoi la toți le părea rău după feciorii duși în cîtane. Știau bine, că nu-i mai vîd, decât peste trei ani sau poate de loc.

Jocul s'a continut. Feciorii au intrat în cârciumă să-și mai ude gătul uscat de atîta chiot. Lăutarul, după-ce mai gustă din sticleța de lângă el de pe lăcioasă, își acordă violina Oamenii și-au reluat firul povestirilor întrerupte. Femeile povestesc și ele mai cu foc. Fetele rid și spun la glume pe seama cutărui sau cutărui fecior. Și șoptesc la ureche, se înghioltesc și apoi rid cu hohot. Se simt fericite. Atîta bucurie au și ele. Săturate de lucrul cel mult de pe acasă, mai cu seamă de război, acum se simt în voia lor. Apoi și glumele feciorilor, mai o tragere cu ochii dela un fecior, care le place și veselia e deplină.

Sătormăna viitoare apoi lucră mai cu poftă, căci le-a îmbărbăiat privirea cutărui flacăi frumos.

Dar de odată toate privirile se întorc spre capul satului. Se aude un vuet mare, larmă, însete și strigăte vesele de copii. Pe drum vine o ceată mare de ștengari, ear în fruntea lor e badea Ion. Sunt așezați în rînduri ca soldații, ear badea Ion e căpitanul. „Nu-l cunoașteți pe badea Ion? El e doară cunoscut în șapte sate de-a lungul și de-a latul. Toți îl cunosc. Un om înalt, voinic, cu toate că-i înărăunțit. Vecinic cu o traistă de făină subțioară, cu un suman rupt, cu o căciulă vechie ruptă în vre o nu știu câte locuri și pe ea cusută o cunună de flori. Tot-deauna e cu voie. Nu e în toate mințile, dar nu face nimărui rău.

El trece prin mijlocul mulțimei adunate, cântînd și băeții după el împingîndu-se și făcînd glume. Unii mai îndrăzneți, apucă pe badea Ion de haină și-l trag înapoi, dar el par'că nici nu simte, ci rîzînd și făcînd semne de comandă cu o nuia, ce o are în mână, merge înainte.

Copiii au dispărut la cotitura drumului cu badea Ion și acum se mai aud numai strigătele lor, cari încet, încet se depărtează.

Jocul reîncepe mai cu foc, ea mai înainte. Feciorii rid și strigă mai tare, căci au prins limbă din rachiu ce l-au gustat.

Eu încă și acum urmam cu gîndul pe badea Ion. — Nu-l cunoșteam nici eu decât ca cealaltă lume. — Nu știam nimic din viața lui. — Curiozitatea mă făcea să caut să află viața trecută a acestui om. Spre acest scop mă îndrept spre un moșneg, ce sta răzimat de stîlpul porții dela crăsmă și nu lua parte la risul și veselia celorlalți.

„Nu cunoști d ta, moșule, mai bine pe Ion așa? Cum a ajuns el în starea, în care e?”

„Ei, dragu moșului, Ion așa a fost odată și el fecior sdravăn, voinic și frumos, de se băteau fetele după el, dar ce să faci? Dumnezeu a vrut ca să meargă așa precum îl vezi. El era fecior de gaadă de aici dela noi. Tatăl său era primar în sat. Om cinstit și de treabă, ear mama lui Ion o femeie casnică și bună; își era mai mare dragul de el.

Până ce a fost Ion mic, erau tare fericiti, căci era copil bun și învîța bine la școală. El era totdeauna lăudat de proto-popul la axamen, ba îl cinștia și cu câte o carte frumoasă. Apoi cînta așa de frumos din gură și din frunză! Odată mi-aduc aminte, ca acum, era la Bobotează, el a spus apostolul în biserică și a cântat așa de frumos, de ne era mai mare dragul. Căci bucurie nu ne făcuse el atunci! Căci știam, că e bîiat din neamul nostru.

A ajuns însă băiatul fecior mare și i-a venit timpul de cătane. Bătutu-ari fost pustia de cătanie! Căci ea i-a pus capul. — A fost luat la honvezi. — Și cum fusese el totdeauna fruntaș printre ceilalți feciori din sat, voia să fie și în cătane ceva. Și așa băiatul se silia și făcea toate pe placul căprarului. — Acesta era însă un Ungur al furcilor. Nu voia pentru lumea asta să vadă înaintat pe vre un fecior român. — Dar mai cu seamă cu Ion avea ce avea. Totdeauna îi gășia pricină, cu toate că Ion vedea bine, că nici unul dintre tovarășii lui, cari erau Unguri, nu făcea mai bine. — La ceilalți le da drumul să se odihnească, ear pe Ion îl opria și îl muștrulua ore întregi. — Asta n'ar fi fost nimica, dar nălegiuitul de căprar îl bătea grozav, numai spre a-și împăca pofta de a tortura pe bietul Ion. — L'a bătut până într'atîta, că i s'a sdruncinat bietului flacăi creierii. — An dus la spital și l-au ținut acolo câte-va săptămîni și apoi i-au dat drumul. — A venit acasă și de atunci umbli, precum îl vedeți.

A cheltuit tată său și mamă-sa mult cu rugăciuni pe la biserică, cu doftori, pe la babe și alți meșteri, că doară i-a ajutat ceva, dar toate au fost de geaba. — A murit și tată-său și mamă-sa în același an de supărare.

„Așa, dragul meu, așa a fost cu bietul Ion. Și tare mi jale, că acum îmi vor lua și pe Răducu al meu în cîtane și cine știe, ce se va mai întempla cu el.” — Și bătrînul oftă din adînc.

„Las, moșule, nu fi supărat, că acum e mai ușoară slujba în cătane, ca mai de mult. Acum nu-i mai bat pe feciori”. L'am îmbărbătat eu pe moșul, cu toate că nu de mult cetisem într-o gazetă, cum a murit un fecior în urma bătăilor suferite dela un căprar. — I-am mușumit bătrînului și m'am depărțat.

Jocul continua și acum. — Toată lumea era veselă și din fețele tuturor puteai ceti fericirea...

Câte dureri și necazuri au avut să sufere oamenii aceștia, și totuși, când aud vioara cîntînd, sar și joacă de par'că ei sunt cei mai fericiti de pe lume. Așa-i Românul. — Azi bine, mâine rău, cum dă bunul Dumnezeu.

Marcoș.

Be-be.

PARTEA ECONOMICĂ.

Cultura poamelor.*)

(Urmare).

Cursul de altuit pomi, merit și el de a arăta în practică învățăturile despre prăsirea pomilor, ce a fost proiectat a se ține în comuna Sebeșel, din cauze independente de noi — în a. tr. nu s'a ținut.

Înaltul minister, cu considerare la cererea ce i-am adresat, ni-a dăruit spre distribuire 2500 pruni myrabolau, 6000 meri, 5000 peri, 1000 gutul, 3000 cireși, sau în total 17.500 pături, pe cari i-am împărțit, în părți de câte 50—200 bucăți, între membrii noștri, cum și între școlăle de pomi din comuna Veștem, Sebeșel-săseșe, Cacova, Gușterița, Gurariului, Tilișca, Sacădate, Apoldul-inferior, Roșia-Săsească, Sadu, Seliște, Boița, Armeni, Galeș, Cornățel, Marpod, Sebeșel-inferior și superior, Orlat, Șuramare, Reșinari, Sibiu etc.

Aci e locul să amintim, că în lipsa recoltei de poame, cupiorul nostru de uscat poame sistem „Cazenille”, ce este zidit în Seliște, în toamna a. tr. nu a fost pus în lucrare.

Pasul făcut înainte de un comitet de acțiune, în frunte cu comitelesuprem conte Nicolae Bethlen din Deva, în scopul valorisării poamelor prin înființarea unei înșotiri cu chemarea „de a vinde și a folosi cu dobîndă tot soiul de poame și legume, atît în stare proaspătă, cum se procură, cît și în stare prelucrată ca fabricate, a arangea eventuale expoziții și a împărți din venitul curat producătorilor premii mai mari ori mai mici, amăsurat timpului și împregiurării, l'am întimpinat cu bunăvoință și încredere. La apelul lăsat de noi au subscris mai mulți proprietari acțiunți, ear noi înșine am acuirat 4 acții à 50 coroane de ale înșotirii cu cuponul scadent pe anul 1901. Înșotirea se numește „Transylvania”, fabrică de conserve în Deva.

Cultura nutrețurilor măiestrite și a altor plante.

Dacă s'a redus în timpul din urmă în mod de tot simțit numărul comunelor, în cari nu se cultivă nutrețurile măiestrite și dacă în legătură cu acestea cultura vitelor la noi tînde spre înflorire, este a se mulțumi împregiurării, că Reuniunea noastră împarte cu începere din 1889 în fiecare an între membrii sei cuantități mai mari sau mai mici de semințe de diferite soiuri de nutrețuri.

În scopul împărțirii am lansat în primăvara a. tr. un apel către membrii noștri, la care au intrat 73 cereți, cari considerate de noi, — au împărțit în total 58 chlg. semințe de trifoiu, 18 chlg. semințe de năp de nutreț, 31 chlg. semințe de lufarnă ear cu scop de-a da prilegiu economicilor de-a împământeni între ei și cultura altor plante folositoare și sportive, am împărțit 10 chlg. semințe de cânepă italiană, 51 litre orz de Hanna, 5 litre cucuruz „Regele Preriilor” și 3 chlg. semințe de iarbă franceză.

(Va urma.)

* Din al XIII-lea Raport general al comitetului central al Reuniunii Române de Agricultură din comitatul Sibiuului pentru anul 1900.

TRIBUNA POPORULUI

În al VI-lea an de viața, va să se arate vrednică de sprijinul lor români făcându-și mai multe bunătați.

Aflând cât de mult le plac fraților să sate foile cu chipuri, în curând și în stare să aducem în fie-care de Duminecă o frumoasă vedere, un chip d'al bărbatilor vestiți și tablouri plăcute, toate. După serviri vom instala adică o mașină nouă, să ne pună în putință de a scoate chipurile dorite de cititorii noștri să sate.

Vom da în fie-care număr amănunțit despre schimbarea vremii, despre surburile de grâne, făină, carne și spirit, și cum vom lăsa, d'asemeni, loc mai afacerilor economice, așa fel, că ar trebui să aștepte ori-ce sfat și tot de ce trebuință în viața sa de toate zilele.

Vom publica studii despre însoțiri, gând cum printr'insele popoarele se îmbogățesc economicește și întări poezie.

TRIBUNA POPORULUI

În până acum, așa și în viitor va lupta pentru programul național, va deschide canalele sale tuturor celor năpăstuiți, și prigonii pentru dreptate le va sări ajutor.

Prețul abonamentului

în anul și în viitor tot :

pe un an 4 Cor.

pe jumătate an 2 "

Ori-care cititor a avut vre-un neajur cu posta, rugăm să ne scrie. Am să scriem adică la Direcția generală a poștei ca măsuri aspre să se ia împotriva tuturor acelor despre cari se va vedea că nu împart regulat foaia noastră.

Redacția și Administrația.

NOUTĂȚI

ARAD, 3 Ianuarie n. 1902.

Omagii. P. S. Sale Episcopului Iștvan, i-s-a trimis următoarea telegramă Buteni :

„Preoțimea întrunită azi în conferință anuală în Buteni prezintă omagiile sale preoțimii voastre, dorindu-vă sărbători ferice în mulți ani. Georgia, protopop, Munșiu, Lazar, Luoșca, Milian, Chirilă, Drăgoș, Bodea, Bertechi, Lazarescu, Oprea, Iulian, Brădean, Mihailin, Bode, Piatca, Roda, Micuția, Stau, Cosma, Popovici, Nica, Țirlea, preoți.

Statistica ultimului recensământ. Direcțiunea oficiului central de statistică din Budapesta va începe în curând publicarea rezultatului recensământului populației din anul în începutul anului acestuia. Publicarea va cuprinde 2 volume și va conține date interesante și amănunțite privitor la numărul, etatea, starea familială și culturală, ocupațiunea și modul de viață al populației din patrie. Toate aceste date vor fi aranjate după comitate, orașe și sate. Prețul de abonament al vol. I. este 6 cor., al vol. II. 8 cor. Ear pentru-ca datele statistice să se poată procura și de către cititorii care nu ar voi sau nu ar pute procura cele 2 volume amintite deja, oficiul central de statistică va tipări datele și separat în mici cartice după comitate. Prețul de premerare al unui atare fascicul este 50 cor. Prenumerarea se poate face la : A. Könyvnyomda részvényársaság, Buda-pest, V., Hold-utca 7 sz.

Distanțiere. Maiestatea Sa Monarhul s'a îndurat să ordoneze ca regimentul dela regimentul 62 de infanterie, domnul Pompiliu Benția, să i-se primească prealabilă mulțumire pentru succese favorabile, obținute pentru instruirea lăutarilor, în decurs de mai mulți ani. Fiul său e fiul domnului Benția, funcționar „Albina“.

Congresul sârbilor. Sârbobran din Agrar, că raporturile în viața autonomă a

bisericii sârbești, sunt azi de așa, încât nici patriarhul, nici ministru-președinte Széll nu vor mai esita de a face posibilă convocarea congresului național bisericesc la Carlovce în consecență, foaia invită poporul sârbesc să se pregătească pentru alegerile congresuale, să fie trezviu, ca nu cum-va să iese victorioase elementele, care ar zădărnici problemele mari, ce viitorul congres e chemat să le resolve.

Capelmaistru român. Dl Iosif Ursuț, un talentat tiner român, de origine din Arad, care acum 2 ani a absolvat conservatorul din Budapesta cu succes strălucit, fost ales de capelmaistru, dintre o mulțime de concurenți, la muzica ocnarilor din Szilgo-Tarján.

2 colinzi prelucrate și armonisate pentru cor bărbătesc de Ioan Vidu, profesor de muzică în Lugoj. Prețul 1 coroană.

Petreceeri. Comitetul parochial gr. or. rom. din Leșiu, va arangea Mercurul 8 Ianuarie st. n. 1902, un bal în localitatea ospătariei „Baranca“, din loc. Venit curat este destinat pentru ajutorarea sf. bisericii române gr. or. din comună. Prețul de intrare de persoană 1 coroană. De familie 3 cor. Suprasolviri în favorul bisericii se primesc cu mulțumire la adresa învățătorului Romul Popa în Leșiu (com. B. hor) lângă Oradea-mare) și se vor cuita pe calea publicității începând seara la 7 ore. Program seara la casă. Romul Popa, primul arangiator.

— Tinerimea „școlară“ română gr. or. sub conducerea învățătorului Iuliu Toția din Canadul sârbesc va reprezenta în seara de 26 Decemvr 1901 (8 Ian. 1902) în sala mare de lângă casina (Társaskör) piesa „Comoara“, într'un act prelucrat de N. Băiaș. După reprezentare va urma joc. Venitul este menit $\frac{3}{4}$ pentru înființarea unui fond de cvicvenenale învățătoresci gr. or. conf. ear $\frac{1}{4}$ pentru fondul de teatru român. Suprasolvirile se primesc cu mulțumire și se vor cuita prin jurnale. Ofertele marinoase au a se trimite la domnul Terențiu Oprea, preot, ca președintele comit. par. Înaintea de începerea piesei se va preda de către elevul Ioan Blagoș „Din povestea vorbei“ de A. Pann Piesa „Comoara“ o vor juca elevi și elevs de școală. La finea piesei se va preda de către elevul Nicolae Soceriu, monologul : „Vlăduțul mamei“.

Procesul ziarului „Figaro“. Se telegrafează din Paris : La curtea de apel s'a pertractat procesul Societății pe acți „Figaro“ contra lui Bodays și Perivier. Adunarea generală a acționarilor la timpul său a luat adecă conducerea foii din mâinile lui Perivier și de Bodays. Perivier însă n'a cedat și a rămas și mai departe ca redactor șef. Tribunalul comercial a nimicit sentența adunării generale a acționarilor, din cauze de formă. Curtea de apela adus însă sentență și a obligat pe De Rodais și Perivier ca în decurs de 8 zile să predea foaia prezidențială societății. Se zice că redactorul șef al ziarului „Figaro“ va fi Gaston Calmetto.

Salisbury distrat. Ziarele germane spun că lordul Salisbury, cu prilejul unei vizite la ambasada belgiană, a adormit într'un fotoliu. Nu e mirare : sâracul, a priveghiat atâta la destinele țării, că obosit, a putut să adoarmă. Mai ales în societatea belgiană și în casa ambasadorului belgian, despre care se scrie că nu e tocmai tare vorbăreț.

De altfel d'o vreme încoace bătrânul prim ministru este atât de distrat, în cât i se întâmplă o mulțime de boboace. Astfel se spune că nu de mult Salisbury și episcopul Londrei erau d'odată în salonul regelui. Regele Edvard, cu oare-care zimbet pe buze, zise episcopului :

— Știi că mai adineori Salisbury m'a întrebat, arătând spre D-Ta : „Cine este acest preot tiner“ ? . . .

Episcopul, care nu e chiar tiner, era în mare încurcătură și nu știa ce să zică. Regele Edvard îl mângăie însă : — Nu ți face grijă din asta. Uite ce am pățit și eu : I-am arătat chiar mai înainte portretul meu mai nou și după-ce îl privi lung, mi l dete zicând : — Sărmanul, bătrânul — Buller !

Bine că n'a văzut în acel portret pe De Wett ori Betha ! N'ar fi fost mirare.

Cruzimii engleze Răsboiul cu Buril a dat prilej Englezilor nu numai să se facă de ris, căci n'au putut nici după trei ani de zile să învingă o mână de oameni, dar ei s'au dovedit și cel mai crud și mai selbatie popor din Europa. Pe femeile și copil

Burililor și în în grămadă și-l lasă să moară de foame și nu-l lecuieste dacă s'bolnavi. Pretutindeni ei au aprins apoi casele Burilor.

Ear comandantul Kemp scrie lui Kitchener : „Burul Wett a fost rănit în lupta dela 1 Iulie și a fost dus într-o casă, ca de acolo să fie, apoi luat de ambulanță. Oamenii D-Tale însă după scurtă vreme l'au târît afară în chip brutal, ceea-ce un popor civilizat nu face. Au dat apoi foc casei ear după aceea au omorât și pe rănit, ca p'un câine : lovindu-l cu paturile puștilor și trăgând în urmă înțersul și două gloanțe. Alături aci mărturisirile mai multor creștini care au văzut această seibăticie ce desonorează pe Englezi și voiu înștiința și pe oamenii guvernelor europene, ca lumea întreagă să știe că soldații D-Tale luptă mai rău decât Negrii“.

APEL

către preoțimea din diecesa Aradului.

Iubite frate ! Astăzi când spiritul veacului, în toate manifestațiunile vieții spirituale și materiale cercetează și naște idei nobile, principii sublime și direcțiuni sănătoase în scopul perfecțiunii, bunăstării și fericirii omenești ; când lumea a venit la convingerea unui progres mai efectiv nu e sofistică puterea omului singularic, nici forța individualului izolat, ci acela e rezultatul forțelor concentrate, puterilor asociate și intențiunilor reunite către un scop comun, — noi, iubite frate, reprezentanții moralei, ai vieții spirituale și bunurilor eterne ale omenimii, — stăm răsleți ; pe-căad emanațiuni bolnave tendințe perverse și contrare moralei se ivesc și lovind la temelii întocmirilor sociale, — își întind umbra lor rece și asupra prestigiului și poziției noastre, știut fiind că forțele divinate nu sunt puteri reale, ci forțe inerte.

Creдем a exprima o dorință nutrită și de frația ta și a implini un postulat a demnității noastre preoțești, anunțându-te, iubite frate, că în urma unui lung schimb de idei și de vederi din partea mai multor confrăți preoți, — s'a decis, inactivarea Reuniunii preoțești din diecesa Aradului.

Astăzi, când în fruntea bisericii stă un distins prelat animat de dorul de progres și de mărirea bisericii și a patriei noastre, cu drag va primi sub aripile ocrotitoare pe cel ce apărându-și juste interese ale poziției lor, — își vor oferi puterile în serviciul promovării mai efective a binelui reclamat de interesele generale ale neamului, bisericii și patriei.

În scopul intrupării ideei noastre, te rugăm, iubite frate, că atât frația ta personal, cât și conțelegându-te cu alți frați preoți din jurul d-tale, să punei la cale prin protopresbiterul tractual, convocarea unei conferințe preoțești tractuale în cursul lunilor Februarie ori Martie, în care să punei la ordinea zilei, să dezbateți și să aduceți concluse asupra următoarelor 2 obiecte :

1. Alegerea unui preot reprezentant al preoțimii tractuale — ca membru în comitetul inițiator, ce va delibera asupra modalităților înființării reuniunii preoțești. Aleșul își va comunica adresa cu dl Dr. I. Petran, profesor seminarial, ca președinte „ad hoc“. Locul și timpul convocării comitetului i-se va anunța apoi ulterior.

2. De oare-ce în adunarea generală a fondului preoțesc ce se va ținea în anul curent, o comisiune va face propuneri relativ la schimbarea statutelor fondului în sensul, că fondul să fie „fond de pensiuine“, conferința preoțească să se declare, dacă, și încât e învoită a-se ridica evotele de pensiuine, precum și cele de contribuire ca membru ? Concluzul îl vor prezenta în adunarea generală reprezentanții tractuali al preoțimii la fondul preoțesc.

Apelând la sprigiul frățiel tale, suntem siguri dinainte, că cu toată răvna te vei angagia la împlinirea din mărgăritarele răslețe a unei cununii strălucite, care luminează și mândrie să reverse asupra bisericii, neamului și patriei noastre.

Arad, la 17/30 Decemvrie 1901

Cornel Lazar,
I secretar.

Dr. Ioan Petran,
președinte.

Trăian I. Magier,
II secretar.

Rugăm pe cei-ce ne datorează pentru foaie să binevoiască numai decât a-și achita abonamentul. Noi am așteptat destul ; e rindul acum ca și cei cărora le-am creditat, să-și facă datoria.

Administrațiunea.

POSTA REDACȚIEI.

M. G. Venet. inf. Pentru numărul de azi a sosit târziu.

Scevola. Te vestim că primarul Sava a pornit proces pentru cele-ce ai scris despre el. Ține deci adunate toate dovezile, să le ai gata pe când vei fi chemat la judele de instrucție.

Varietăți.

Holtei renumiți. Se știe că între oamenii vestiți mulți au fost holtei (neînșurați). În lipsa fetei casnice erau răsplățiți prin renume. Erau de aceia cari se temeau că prin căsătorie își perd tigna muncii lor, alții credeau că prin căsătorie săvârșise necredință față de ei însiși. O damă franceză întreabă odată pe Humbold : de ce nu s'a însurat ? Învățatul răspunsesc scurt : „N'am avut vreme !“ Și Leibnitz a fost holtei. Era de părere că însurătoarea e un pas așa de mare că-ți trebuie patruzeci de ani până să te hotărăști a-l face. Și într'adevăr s'a și gândit patruzeci de ani și când s'a hotărât să se însoare, fata ce-i plăcuse era deja bunică. Newton era într'atâta holtei, încât își ferbea singur. Așa odată în loc de ou și-a pus ceasornicul în apă. Și Rousseau a fost holtei și bătrânețele i-le-a amărât tirania menagerii lui.

Plato, Voltaire, Petrarca, Tasso, Dante, Spinoza, Calderon, nici unul n'a cunoscut fericirea vieții familiare. Tot holtei a fost Grillparzer, Hamerling, Nietzsche, Rognette și Brahms. Și între politicieni au fost mulți holtei așa : Gambetta, Francisc Déak, Daniel Szilágyi Caprivi, Lasker, Winolfat.

Trei mari artiști nu și-au întemiat familie : Rafael, Mihelangelo și Leonardo da Vinci. Holtei tipici au fost Kant și Beethoven.

Kant a zis : „Femeea să fie punctuală ca ciornicul din turnul bisericii și casnică ca melcul. Să nu fie însă ca ciornicul turnului care și tradează secretul orașului întreg și nici ca melcul care-și poartă toată averea în spate“

Odată marele filosof era oaspele contesei Köaigsmack. Contesa îl întreabă glumeț : „Ți s'a dus vestea că ești cel mai mare cunoscător de oameni ; te rog dară spune-mi cine-i stăpânul în casa noastră ? Eu sau bărbatul meu ?“ Kant a fost gata cu răspunsul :

„Ved că în casa d voastră domnește pace nu e sfadă, așa dară numai femeea poate fi stăpânu“

Și Beethoven era holtei. Adora disordinea și ura ordinea. Locuința lui era în mare nerânduală. Dacă cineva voia să șadă cu mare greu putea să afle un scaun liber. Înschimba mereu locuința căci nicăiri nu putea lucra în liniște. Era foarte nelndemânatie ; spârgea sau strica tot ce-i venea în mână.

Patru ani a învățat dansul și tot nu știa să danseze. Toată înaintea de ameză o petrecea cu lucru, ear la 10 oare pe ori ce vreme rea eșia în strada în care locuia și o înconjura de doue ori.

Aceasta era plimbarea lui.

Insertiuni și reclame.

Sesoul acesta, mai ales în urma ploilor ce au început, este al — ghetelor, căci nimic nu e mai necesar acum ca gheata bună. De-aceea, citiți anunțul d-lui Kutányi de pe pag. IV-a al numărului nostru de azi.

Mai ieftin ca ori-unde !
„Hotel-restaurant Coronă“
Aug. Coltor — Blaj

oferește On. Public român chiliile sale de oaspeți modern mobilate, vinuri curate de pe Târnave și prima calitate de bere dela Steinbruch. 654 7-10

Editor Aurel Popovici Barciannu.
Red. respons. Ioan Russu Șirivanu.

Căile Ferate Ungare Mersul Trenurilor.

— In vigoare dela 1 Octombrie. —

Pleacă din Arad:

Spre Oradia	
Tren de persoane la orele	5.10 a. m.
Tren accelerat	8.18 a. m.
de persoane	11.30 a. m.
„ mixt	3.56 p. m.
„ accelerat	4.21 p. m.
de persoane	9.35 p. m.

Spre Ardeal:

Tren de persoane	6.35 a. m.
„ accelerat	12.11 p. m.
„ până la Soborșin	2.04 p. m.
de persoane	4.30 p. m.
„ accelerat	7.28 p. m.

Spre Timișoara:

Tren de persoane	6.20 a. m.
„ mixt	11.56 a. m.
„	5.— p. m.

Spre Seghedin

Tren de persoane	7.12 a. m.
„	4.09 p. m.

Spre Brad

Tren de persoane	6.25 a. m.
„ mixt	12.06 p. m.
până la B. Sebiș	5.20 p. m.

Soseso la Arad:

Dela Budapesta.

Tren de persoane	6.05 a. m.
„ mixt	9.10 a. m.
„ accelerat	12.51 p. m.
de persoane	3.55 p. m.
„ accelerat	7.11 p. m.

Dinspre Ardeal.

Dela Foborșin la orele	6.50 a. m.
Tren de persoane	10.50 a. m.
„ seara	2.30 p. m.
Dela Rádna după amiază	2.30 p. m.
Tren accelerat	4.06 p. m.

Dela Seghedin

Tren mixt seara	8.38 p. m.
de persoane	7.06 p. m.

Dela Brad

Tren de persoane	8.— a. m.
„ mixt	11.03 a. m.
de persoane seara	6.36 p. m.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 — 66

IN SIBIIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. in contra primejdiei de foc și de explozuni; clădiri de ori-ce fel, măruri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului in toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri in cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciomad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Daruri potrivite pentru Crăciun.

La magazinul

GEBHART J. și FIUL

ARAD, Piața Andrassy Nr. 16. (Feste drum de Palat

Fatfurii pentru masă, cafea, tee și cafea neagră de sticlă, porțel argint Alpacca. Tot felul de vase pentru flori, jardiniere de sticlă, porțel argintuite și bronz de Berlin. Tot felul de servicii din argint curat și telan francez. Sticlă Tyfany.

— Toate acestea sunt noulăfi. —

Serviciul de metal și anume tave, serviciul pentru liquor, pentru t pentru a ferbe cafea. Lămpi pentru petroleu și pentru electrics. Porțel Meissen, tot felul de decoruri pentru saloane. Magazin bogat de Mai cristal colorat. Pahare cu litere de aur. Tacămurii (cărte, furculițe și lit de Alpacca din vestea fabrică Christie).

Mai nou decoruri „KAYSERZINN“, singurul deșit in Arad.

674 2-6

Rugăm publicul să viziteze magazinul nostru bogat aran

Cele mai bune ghete și cism

lucru manual, solid, din cauza unei mari îngrămădirii de marfă in d se vënd cu un preț mai mic decât ori și ur de.

Comande pentru provincie, in preț de peste 5 floreni se trimiț /

Pentru domni

Ghete de piele de vax simple	Flor. 2.60	Ghete cu beseț Fugotaigo	Fl
„ cu beseț și cape	2.60	„ de lac cu elastic și cape	„
Bocnet de șevro sau lac	„	„	„

GSI 1-3

Pentru dame

Ghete de bal	Flor. 1.50	Ghete patent cu sireturi	Fl
„ de lac	1.80	„ nasturii	„
„ patent cu elastic	2.60	„ „ parisienne	„

Toate felurile de ghete (camășne) pentru dame și copii, mare assortiment. Un intreg magazin de pălării de pără de toate sortele, pentru domni și copii.

Telefon Nr. 335 **KUTANYI J.** Telefon Nr. 335

Arad, Vörösmarthy-uteza 1. (In dosul teatrului).

Cel mai bun croiul

Insoțirea

CĂLȚUNARILOR din ARAD,

Strada-Bisericeii, Palatul Minoriiilor.

Singură in felul său ține in deposit numai fabricații proprii sau gătește la comandă

ghete pentru dame și bărbați,

cum și păpuși pentru băieți și fete, apoi ghete, comande și alte soiuri de încălțăminte

Toate acestea nu sunt lucruri de fabrică, dar sunt mai ieftine și mai bune.

Comande din afară se execută prompt și cu prețuri foarte moderate.

Trimitem și la casă ghete de probă in ori-ce timp dorit.

Aparat elastic pentru călcăie, invenția lui Löderer, căpitan de honvezi reg. ung., aplicabil atât la ghete de dame, cât și la ghete pentru bărbați, se poate ave numai dela noi.

Mare magazin de creme și lakk-uri in diferite colori.

631 — 16

Prețuri ieftine de necrezut!

HOFFMANN SÁNDOR

Prăvălie de mode și magazie de tepich.

„La Rândunică“.

ARAD. (Edificiul teatrului).

Telefon Nr. 10.

Telefon Nr. 10.

— Principiul meu este să realizez un mare comerț cu prețuri ieftine și solide. —

TÂRGUELI DE CRĂCIUN

Prețuri ieftine, fără concurență!

In marele meu magazin atât mărfurile mai fine, cum și cele de mai puțin preț, se vënd cu preț redus, ca de ocazie 200 metri flanelă și barchet, resturi, se vënd cu prețul jumătate.

Ocasiune!

1 frumos sort de batist 27 cr.
1 frumoasă bluză de flanel, modernă 95 cr.

Ocasiune!

1 metru barchet bun, de spălă 19 cr.
1 metru Loden cu lățime dublă 48 cr.
1 păreche mănăși de iarnă foarte bune 25 cr.

3 părechii ciorapi americani, pentru bărbați sau femei numai un floren.

1 roulot (vig) pânză de Zips, 5 floreni 50 crucer

— Mostre trimiț in provincie punctual. —

597 — 3